UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Fideicommissis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96119

Visual Library

decreto.ſ.de infam.⁊ hic adde Bal.in l.j.ſ.de rap.virg.⁊ ibi gña liter ponit,qūo ſumatur pudicitia,per Bal.hic, ⁊ ad materiā ad de dictum Bal.in l.voluntatis.C.de fideicom.⁊ vide repertoriū in verbo,caſtiſſima. ADDE Quod nec legatū amittit mulier ſecundo nubens,ſi teſtator dixerit,donec in hoſpicio meo vixerit, ⁊ virum ſm ducat in hoſpicio primi,vt conſuluit Old.cōſ.ccxiij.

b POMA. ¶ Dicitur viuere caſte ⁊ honeſte. Iſtud conſ.bal.hic reprehendit Pau.de ca.in l.eum qui probabilem.C.de epiſ.⁊ cle. q̄ maritus nō preſumitur cogere de tali caſtitate,cū dicat lex ꝙ eius anima triſtatur per ſecundas nuptias, ſed intellexit de caſtitate viduali,vide etiam Fel.ex iſto conſi.Bar.hic in princ.declaratur ſup gl.j.ibi,⁊ Imo.⁊ in Greg.ī prin.Uide pulchra verba Bal.in l.Deo nobis,de epiſ.⁊ cle.Et quota lex ſit caſtitas,vide Nic.de lyra Matt.xiij.in gloſſ.in ver.⁊ dabatur,Barb,conſi, vj.volu.j.

De his quæ pœn.no.in teſta.vel codic.relinq. Rub.XLI.

LEX I.

1 ¶ Pena adiecta legato,ſi excedit debitum modum vſurarum reducitur ad legitimum.

2 Legatum ſub conditione impoſſibili,⁊ turpi,quando valeat.

a SUperuacuam.[a] Quod pene nomine relinquitur valet,niſi turpis vel impoſſibilis diſpoſitio precedat, h.d. Opp.ff.de condi.⁊ de.l.mulcta in prin.⁊ ff.e.l. j.ſol.dicit gl.hec corrigit illas. Iſta ſol. nō eſt bona quia etiā de iure antiq.poterat relinqui nomine pene,⁊ valebat vt l.j.§.item ſi ita.ff.ad l.fal.⁊ l.j.ff.de pen.leg.⁊ l.ſi penam.quando di.leg.ced.⁊ l.iij.§.fi.de ann.leg. Propter hoc debetis diſtinguere tria iura. Nam primum fuit ius ffōrum,per quod valebat relictum nomine pene,vt d.l.niſi precederet diſpoſitio turpis,vt l.j.ff.eod.vel qū nihil poterat grauato imputari,vt l.mulcta.ff.de condi.⁊ demon. Secundum ius fuit,per quod fuit ſtatutū indiſtincte,ꝙ non valeret relictum nomine pene. Fuit tertiū ius ſcilicet huius l.per ꝙ illud ius medium tollitur,⁊ ad primū reditur ⁊ eſt hodie idem,quod de iure antiq. Digeſtorum. Circa iſtā par

1 tem† quero dicitur hic,quod valet relictum nomine pene,quid ſi pena excedat legitimum modum vſurarum,an reducetur ad legitimū modū,ſicut dicimus in contractibus,vt l.iul.§.idem Pap.

b ff.de act.emp.⁊ ſ.de vſur.l.cū allegas:[b] Reſpondeo ſic.d.l.ij.§.fi. de an.leg. Uenio ad ſecundā partem,dicitur hic,quod vitiatꝰ re

2 lictum,quando precedit iuſſus turpis vel impoſſibilis.† Contra inſti.de her.inſti.§.impoſſibilis.ff.de condi.⁊ dem.l.obtinuit.ſ.de inſti.⁊ ſubſti.l.reprehendenda. Dicunt quidā,ꝙ hec intelligitur ſm illas,vt valeat reiecta conditione. Certe iſtud eſt contra iſtū tex.qui dicit,ſine vllo damno,⁊c.nam ſi relictum preſtatur heres erit in damno,vnde gl.ſol.diſtinguendo.aut conditio impoſſibilis opponitur in perſona grauati,⁊ nō valet relictū,vt hic,aut in perſona honorati,⁊ valet relictū,vt in contrario. Iſtā opi.tenet gl.ff.de cōdi.⁊ dem,ſuper rub.⁊ l.obtinuit.eo.ti. Iſtud nō placet q̄ eſt cōtra.d.l.obtinuit.que ſimpliciter dicit turpes conditiões

c eſſe remouendas. Que eſt ergo vera ſol.[c] dicunt Ultramon.⁊ bñ licet ſit dictum gl.alibi ꝙ hic non fuit appoſita conditio impoſſibilis,imo conditio neceſſaria. Cum em̄ precedit diſpoſitio turpis,vel impoſſibilis,vt puta,iubeo ꝙ patrem tuū occidas. Iſtud eſt turpe,⁊ impoſſibile de iure. Sequitur,⁊ ſi non occidas des Titie centū. Iſta cōditio,⁊ ſi non occidas,eſt neceſſaria,q̄ cōtraria eſt impoſſibilis,vt l.in illa.circa fi.ff.de ver.obli. Et iſtā ſol.tangit gl.in l.j.ff.de cōdi.inſti,vbi pleniſſime tractaui iſtā materiā impoſſibilitatis. Sed contra hoc opp.ſi precedit conditio neceſſaria,ergo ſtatim debetur,⁊ pure,vt d.l.in illa.in fi.de ꝟ.ob.⁊ l.ſi pupillꝰ. §.qui ſub conditione.ff.de no. So.ibi loquitur,quādo nō precedit diſpoſitio turpis.hic vero qū precedit diſpoſitio turpis. Facit ad hoc.ff.de ver.ob.l.ſi homo mortuus,cōiuncta l.in illa.in prin. eo.ti. Op.gl.de l.ſi mihi ⁊ tibi.§.ſi quis.de le.j.vbi etiā p̄ceptū impoſſibile valet. Dicit gl.ibi non erat impoſſibile,q̄ teſtator poterat ſuperuiuere ⁊ eo viuēte ſerui poterāt peruenire Ro. Iſta nō

3 eſt bona ſo.q̄ eſt contra reg.Cato.ideo dic,† quod ſicut anguſtie temporis ſubducuntur de contractibus bonefidei,vt l.inſulā.§. j.ff.loca.ita ſubducuntur de vlti.voluntatibus que habēt inſtar bone fidei,vt vidiſtis l.in minorum.ſ.in quib.cau.in integ.reſti.

4 nō eſt neceſ. ¶ † Quero circa iſtā partē,ꝙ eſt preceptū legibus interdictū,vel improbatum. Gl.dicit,qū teſtator relinquit legatum non capaci,vel precepit ſe ſepeliri cum veſtibus. Uide gloſſ. Iſtud vltimum probatur in l.ſeruo alieno.§.fi.ff.de leg.j.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Superuacuā. Adde Bar.⁊ doc.in l.j.de condi.⁊ dem. ⁊ l.teſtamē.la j.e.ti.⁊ in l.heredibꝰ.vide omnino Bar.ī l.p̄rfami lias,ff.de condi.inſti. P.PAV.P. ¶ Diſpoſitio precedat. Uide eū pro limitatione,⁊ ꝙ dicit Pau.conſ.ccxxxiij.quod ſi prohibitus filius ſub pena priuationis hereditatis,lʒ nō valeat prohibitio quantum ad legatū:ſi tū alienaret priuaretur hereditate vt per eum de quo habes ad Bar.in l.qm̄ in prioribus.C.de inoffi.teſ. Itē an ignoranti currat tempus poſitū in priuatione hereditatis a rectore,⁊ nō currat niſi ab adita hereditate, ⁊ an requiratur interpellatio. Uide Bar.in aut.hoc amplius.j.de fide inſt.⁊ de interpellatione vide in repe.in ver.interpellato ⁊ in ver.cōditio,

b ALEX. ¶ L.cū alle. Et adde materiā d.l.cū al.⁊ l.iul.de act.em.p.

c ALEX. ¶ Que eſt ergo vera ſol.adde,ꝙ iſta pena adiecta conditioni predicte,nocere nō dʒ.l.ſi homo mortuus,de ver.ob.qū impoſſibile,vel turpe erat in j.diſpoſitione,quod occidens patrem, ⁊c.⁊ adde Bar.in d.l.ſi homo,⁊ doc.in c.fi.de condi.appo.

De fideicommiſſis. Rubrica XLII.

LEX I.

a SI probaueris.[a] Iſta eſt ſingularis lex ⁊ ſatis notab.forte non

b eſt alibi. Breuiter dt. Preſtatio triēnalis[b] facit vt alimenta etiā in futurū debeantur ex inutili voluntate.h.d.

ADDITIONES.

a P.PAV.P. ¶ Si probaueris. Circa hāc l. quod debitū annuū pōt de preſenti induci in iudicium,vide ale.conſ.xcv. Item quod iſta lex loquens in alimentis habeat locū in dote debita ex vl.vo. vide bar.in q.vj.per eum diſputata inci,mulier habens amplum matrimoniū,vide in materia que dicit Iaſ.in l.certis annis.C.de pac.⁊ hic etiam late aduerte tamen quod ſi quis peteret ſolū pro vno anno,⁊ obtineret,q̄ reus nil in iudice opponeret ſi poſtea reuerſus eū cōueniat ex alijs.ann.poterit opponere contra inſtrm non ob.ſententia lata pro primo anno.vide Ang.in §.in his. ad fi.⁊ in auth.de inſt.cau.⁊ſi. Are.in l.iſta ſtipulatio.de ver.ob.vbi dubitat an idem ſit in ſtipulatione annua.

b ALEX. ¶ Triēnalis. Item operatur illa triennalis p̄ſtatio aliā p̄ſumptionē,quā habes in caſu ſingulari.l.quicūq̄.j.de apo.pu. li.x. Et ad gl.⁊ ad tex.iſtū adde Bar.in l.ſi id.in prin.ff.de iu.om. iud. Adde ꝙ iſta ſingularis lex de cuius materia vide Bart.in l. proxi.⁊ ſignat Bal.in l.aduerſus.C.de vſuris. Et ſic iſtud triennium operatur in caſu fauorabili,ad inducendū liberationē, vt ibi iūcta gl.⁊ limita hāc l.pluribus modis,vt p Ang.in repe.l.ſi certis annis,ſ.de pactis.⁊ ibi dixi. Et hāc l.extēdit Bar.⁊ vide. Et hoc ꝙ dicitur in l.putat.Bar.in l.ſi certis annis,⁊ in l.cum de in rem verſo.ff.de vſur.procedere etiā in legato dotis,⁊ in legato ad refectionem vie,⁊ in alijs ſimilibus fauorabilibus,vt ibi per eū.⁊ idē tenet bal.in d.l.ſi certis annis.cū Bar.trāſit Ang.⁊ Fulgoſius in d.l.ſi certis, Et idē tenet Bart.in quadā diſputatione incipiēte,mulier, Ant.de But.in repe.c.peruenit.de cenſi. Ioā.de Imo. in l.ſi vero.in §.de viro.ff.ſol.matri.⁊ Fulgo.in d.l.cū de in rē verſo.⁊ Matth.de Mat.in ſuo tracta.extēſionū. Et ſubdit Ang.in reper.l.ſi certis.qđ idem erit in legato facto pro redēptiōe captiuorū,vel pijs locis,cū hec tanquā pia diſpoſitio ſit fauorabilis allegat,l.ſi qs pro redēptiōe,ſ.de dona.⁊ l.ſi qs ad declinādam.ſ. de epi.⁊ cl. Pietatis em̄ cā mouit hic legiſlatorē ad ita ſtatuēdū ex quo dicit An ſe nouiſſime inferre,ꝙ hec l.nō habeat locū in legato alimētoꝝ relicto diuiti,q̄ tūc ceſſat ratio pietatis,vt no.gl. in l.illud.in ver.aliā cām.ſ.de ſac.eccl.⁊ declarat Bar.optime in repe.l.j.in ij.q.ſecūde partis p̄n.e.ti. Nō obſtat l.cū hi.§.nihil.ff. de tranſac.vbi nō pōt trāſigi incōſulto p̄tore ſuper legato alimētorum relicto pauperi,vel etiā diuiti, quia tū dicit An. qđ illud ex extēſione Iuriſcōſulti,in caſu illo,ꝙ nō reperitur in caſu iſto. Hanc tū limitationē reprehendit Ale.de Imo.in d.l.ſi certis annis. Hāc tū Flo.in d.l.cū in rem verſo.ſimpliciter ponit illā limitationē,⁊ alias duas,quas j.recitabo,⁊ eas approbat,lʒ nullā de An.faciat mentionē. Secūdo limitat An.hāc l.non habere locū, qū teſtamentum eſſet inutile eo,quia teſtator nō erat habilis ad teſtandū,q̄ tunc lex reſiſtit teſtandi potentie,⁊ ſic ex eo teſta. nō oritur naturalis,nec ciuilis obli.l.nō dubiū,ſ.de legi.⁊ l.cū lex.⁊ ibi notatur per Bar.ff.de fideiu. Quā limitationē intellige verā qū teſtator erat inhabilis ex defectu iuriſgentiū,ſecus ſi a iure ciuili tm̄,quia tūc bene oritur naturalis,cum naturalis ſit inuenta de iure naturali ſeu gentiū l.cū amplius.in fi.de reg.iur. Et hoc verificatur ex no.per Bar.in repe.l.ij.in ij.q. prin.quam expedit per v.q.ſ.de ſacr.ſanc.eccl.vbi cōcludit quod relicta ad pias cauſas debentur,licet teſtator eſſet inhabilis ex defectu ſurgēte a iure ciuili tm̄ ⁊ ibi ponit qui ſunt iſti defectus. Tertio limitat ang.in predicto loco hanc legē nō habere locum,vbi teſtamentū eſſet inutile,propter imperfectionē voluntatis,eo q̄ volūtas imperfecta non eſt voluntas.l.ſi is cui.⁊ ibi no.ff.de teſt.⁊ ideo debet intelligi hec lex imperfecta, ratione ſolennitatis deficiētis, quo caſu orit

naturalis obligatio. vt no. gl. l. ſi poſt diuiſionē. cum ſi. ſ. de iuris
⁊ facti ignorā. Dic ꝙ illud pendet ab illo, an teſtamentum imper
fectū ratione voluntatis valeat ad pias cauſas, vel inter liberos,
de quo. ⁊c. Item aduerte ad illud. ꝙ dixi in prin. quod licet com⸗
muniter extendatur hec lex ad legatum dotis, ⁊ refectiōis vie, tū
ſecundū Salicetum in d. l. ſi certis annis. ſ. de pact. illud non vr̄
verū, quia ea que fiunt contra ius cōmune, non debent extendi,
l. ius ſingulare. ⁊ l. ꝙ vero. ff. de leg. ⁊ preſertim cum non ſit ratio
in dote, qꝛ legatum alimentoꝛuꝫ dicitur pium. Tex. eſt optimus
in l. Mela. poſt prin. ibi pietatis intuitu. ff. de ali. ⁊ cibа. lega. no.
Bar. in l. alio. eo. ti. Item ſuper eo non pōt tranſigi pretore incō⸗
ſulto, l. cum. hi. §. in his. ff. de tranſac. ꝙ non reperitur in dote. Et
per multas alias rationes, de quibus ibi per eū. Tamē tene opi.
Barto. que eſt communis. Primo, qꝛ dici pōt, qd̓ cauſa dotis ſit
cā pia. l. cū his, §. ſi mulier. ff. de cōdi. indebi. ⁊ no. Bar. p illū tex.
in l. ſi ego in prin. ff. de iure dotiū. ⁊ Bal. in repeti. l. j. de ſacroſan.
eccl. ⁊ in l. ſicut. de act. ⁊ obl. in l. mandatū. ſ. mandati. ⁊ equipara
tur cauſe alimentoꝛum, vt colligitur ex no. p gl. in l. ob es. ſ. de p̄⸗
dijs minoꝛ. ⁊ no. Bar. in l. ſi. ff. de his qui. vt indig. cum ſimi. ⁊ pro
bant iura allegata per Bar. in d. l. ſi certis annis. Et reſponſionē
ad alia qui dicit ⁊ obijcit Salice. vide per Alex. de Imo. in d. l. ſi
certis annis in ver. preterea ego video in libertatibus. Nota ꝙ
libertates ſunt ita fauoꝛabiles, ſicut alimenta, vt probat tex. in c.
cauſam matrimonij. de offi. dele. Adde latius videndum per A⸗
lex. in d. l. ſi certis annis, ⁊ que ibi poſui.

LEX II.

1 ☞ Legatum annuum ſolutum in preſenti, quādo obliget ad ſol⸗
uendum in futurum.

E T ſi inutiliter. Ex inutili voluntate, le⸗
gatum a ſciente ſolutuꝫ
non pōt repeti, h. d. iſtam, l. lege cum precedenti, qꝛ inui
ceꝫ ſibi contradicunt. ⁊ l. j. eſt notabiliſſima, ⁊ perpetuo tenenda
menti. ¶ Opp. de hac. l. ij. ad primā. nā ſibi preiudicat, ſi preſti⸗
tit per triennium, vt ibi, ſed hic preiudicat. ſi preſtitit ſtatim. Nu
ius timoꝛe hec l. ij. legitur hic, in ij. gl. duob⁹ modis. Primo, ꝙ in
l. j. ille, qui ſoluit, fuit ignoꝛans. hic fuit ſciens. Hec nō eſt vera,
vt j. videbitis. Alij dicunt, ꝙ in l. j. ⁊ ij. fuit ſolutū a ſciente. que ſo
lutio ſtatim preiudicat, in eo ꝙ ſoluit, in eo vero ꝙ eſt ſoluenduꝫ
non p̄iudicat, niſi fauoꝛe alimētoꝛū, qū preceſſit preſtatio per triē
niū, vt l. j. ⁊ iſta eſt vera opi. quā tenent omnes doc. fm hoc. l. j. in⸗
telligitur, qū ſolutio eſt facta a ſciēte. Itē intelligit gl. l. ij. in ſol. vl
timi cōtrarij. in alijs variat, vt ſtatim dicaꝫ. ¶ Veniamus ergo
ad gl. l. j. ⁊ opp. a diuiſione. Nā aut hec voluntas fuit ſolēnis, ⁊ tūc
ſine dubio ſtatiꝫ pōt peti, nec curatur de p̄ſtatione triēnali. Aut
iſta voluntas fuit inutilis, ⁊ tunc aut ſolutio fuit facta a ſciente,
⁊ ſtatim preiudicat, nō expectata ſolutiōe triennij, vt j. l. prima.
Aut ignoꝛauit, ⁊ tūc ēt ſi infinitis vicibus ſoluiſſet, in futurū nō
p̄iudicaret, vt l. obligationū fere. §. placet. de actio. ⁊ ob. ⁊ ſic vide
tur, ꝙ iſta lex nullo caſu locū habeat. Sol. Dicit gl. ꝙ hic non a⸗
gnouit ſciēter, ſed eſt ſpeciale, vt ſoluendo tanto tempoꝛe videat̄
agnouiſſe. ⁊ ſic intelligit̄ iſta gl. in eo qui ſoluit ignoꝛanter. qd̓ eſt
cōtra illud ꝙ tꝫ hec eadē glo. in ſi. ⁊ j. l. proxi. Preterea ego video
in libertatibus, q̄ ſunt ita fauoꝛabiles ſicut alimēta, ꝙ preſtatio
per errorē non preiudicat, vt l. cum teſtamentum. ſ. de iur. ⁊ fac.
igno. ergo nec in alimentis. Unde alij ſoluunt, qd̓ hic fuit volun⸗
tas ſolennis, ⁊ ꝙ hic dicitur de preſtatione triennij, ſubaudi, ma
xime. Iſtud non eſt veruꝫ, qꝛ ſecundum hoc lex non eſſet facta in
caſu dubij. Dic ergo ꝙ iſta eſt veritas, quod hec ſolutio fuit fa⸗
cta a ſciente q̄ preiudicat ſtatim in eo ꝙ ſoluitur, ſed in eo, qd̓ eſt
ſoluendū in futurum, non preiudicat, niſi precedat preſtatio triē
nij, ⁊ eſt ſpeciale fauoꝛe vl. voluntatis, ⁊ alimentoꝛū, vt ſtatim di⸗
cam. Item opp. ſ. de vſur. l. creditoꝛ. Solu. Ibi loquitur in cōtra
ctibus, vbi preſtatio triennalis non p̄iudicat, hic fallit fauoꝛe vl
a timе voluntatis, ⁊ alimentoꝛum. Itē oppo. ff. ad leg. Fal. a l. qd̓ de
bonis. §. ij. Gl. dicit ꝙ ibi non ſoluit tribus annis. Tu dic quod
hic eſt ſpeciale in alimentis, ibi loquitur in alio relicto, quam ali
mentoꝛū. Itē opp. ſ. de pac. l. ſi certis annis. Sol. Dicit gl. ꝙ ibi
conſtabat pactū nudum interceſſiſſe, ⁊ ſic diſpoſitionem eſſe etiā
inualidam, hic autem erat dubiū vtrum voluntas fuerit ſolēnis
vel non. Unde in dubio preſumitur ſolennis. Vide ergo iſtam gl.
que intelligit hanc legem qū erat dubium, vtrum voluntas fue⸗
rit ſolennis aut nō. ⁊ ſic gl. in ſeipſa variat iſtam legē tribus mo⸗
dis. Una, quod intelligatur in neſciēte. alia, quod intelligatur in
dubitante, alia, quod intelligatur in ſciente. Iſta ſol. non placet,
quia neſciens. ⁊ dubitans pari paſſu ambulant, vt l. fi. ſ. de cōdi.
inde. ⁊ l. manifeſtiſſimi. §. ſin autem. ſ. de furt. Solue ergo qd̓ hic
eſt ſpeciale fauoꝛe alimentoꝛū, ⁊ vltime voluntatis, ⁊ lex cōtrari.

loquitur in contractibus, non in vltimis voluntatibus, ⁊ hec eſt
vera. Item opp. ⁊ videt̄ quod maius tempus requirat̄, ſcꝫ decem
annoꝛum, vt l. cum de in rem verſo. ff. de vſur. Sol. Hic cōſtabat
voluntatem eſſe inutilem, tamen propter preſtationē triennij va
lidat̄, vt in futurū preſtetur, ibi erat dubium, an titulus preceſſit,
ad cuius probationem inducebatur preſtatio longi tpis. Ad l.
oppo. vltimo modo, dicitur hic qd̓ agitur vt in futurū preſtetur,
b Contra iudiciū non pōt eſſe in futurū, b vt l. non queadmodum. ff.
de iud. ⁊ de vſur. l. j. §. j. So. Hic p futuro agit̄ ex iure preſenti, ibi
ex iure de futuro. Vide gl. Iſtud dictū non vr̄ procedere in obli
gationib⁹ ex teſtō, ſed in obligationibus que ex ɔ̄ctu p̄cedūt. nā
ſtipulatio annua vna eſt pro toto tpe, ⁊ ſtatim naſcit̄ actio, ⁊ obli
gatio, vt l. ſi Stichū. §. ſtipulatio. de ver. ob. ⁊ l. ſenat⁹. §. ſi. de do.
cau. moꝛ. Vñ merito pōt dici, qd̓ ibi agitur ex iure de preſenti, ſed
in obligationibus annuis, vel mēſtruis ex teſtamento quot ſunt
tpa, tot obligationes, vt d. l. ſenatus. §. ſi. ⁊ l. cū in annos. de ann.
leg. Vñ non pōt dici, qd̓ pro futuro tpe agatur ex iure de preſen
ti, cū de preſenti nullū ſit ius de tpe futuro. Suſtinendo gl. poſ⸗
ſunt dicere ꝙ in hac l. non agitur ex teſtamēto, ſed agitur ex neg.
geſt. hoc eſt, ex vltima voluntate inutili, cū preſtatione triennij na[illegible]
tur quedam obligatio, ⁊ agitur condictione ex hac l. Vñ magis
videtur ex contractu quā ex teſtamēto. Vel aliter ⁊ puto [illegible]
qd̓ illud, qd̓ gl. dicit hic, qd̓ agitur ex iure de preſenti, hoc [illegible]
caſione iuris de preſenti, agitur etiam pro futuro tpe, ideo non [illegible]
gatur ſingulis annis, vel ſingulis menſibus agere de iure ſuo. [illegible]
l. male agitur. j. de preſcr. xxx. annoꝛum. ⁊ hoc plus plꝫ. Ratio. q[illegible]
iſta preſtatio triennij lꝫ inducat vt magis ſit cautū, non tū indu⸗
cit vt plus debeatur, quā primitus debebatur, arg. l. Titius ro⸗
gatus. ff. ad Treb. Sed primitus naturaliter debebant̄ alimēta,
pro primo tpe pure, pro ſecundo tpe ſub conditione, ex hac inuti
li voluntate, tunc propter preſtationem debebit̄ ſimiliter eodem
modo. Fateoꝛ tū, vt arbitroꝛ, qd̓ hic ſit agendū cōditione ex iſta
2 lege, ar. l. ſi peculiū. §. j. de ſtatulib. Qualiter aūt pro futuro tpe
poſſit agi, dixi tibi in l. j. j. de ſen. que ſine certa quan. De hoc ibi
dixi hoc anno, ⁊ ibi tex. ⁊ gl. tangit. Dixi etiam alias de dā. inf.
l. ſi finita. §. ſi. cum l. ſeq. Tū ſingulariter no. iſtū tex. in obligatio⸗
nibus annuis, ⁊ menſtruis, qꝛ pōt quis petere vt aduerſarius cō
demnet̄ ad preſtandū de preſenti, ⁊ vt preſtet in futurū. Expedita
l. j. ſuper. l. ij. gl. facit vnā queſtionē, vtrum ei, qui ſoluit vnū, preiu
dicetur in alijs. Gl. determinat qd̓ non. ⁊ dic vt in ea habes.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Op. ff. ad leg. Fal. Bal. in d. l. ſi certis annis, videtur
dicere qd̓ expediatur officio iudicis. dic vt ibi.
b ALEX. ¶ In futurū. An quis poſſit agere pro futuro ex iure
preſenti, ad hoc vide Bar. in l. aūt. §. pe. de ver. ob. ⁊ qd̓ not. Bar.
per illum tex. in l. libertos quos. in fi. §. j. de ali. lega. ⁊ probat [illegible]
⁊ ibi not. Bar. in l. male agitur. de preſcriptio. xxx. annoꝛū. [illegible]
no. Bar. in l. pecunie. ff. de alimen. lega. per Imo. in l. ſi ſtipula[illegible]
§. cum ſtipulamur. de ver. obl. per Cy. ⁊ alios in l. j. ad finem [illegible]
⁊ Bar. ⁊ Bal. hic, ⁊ in l. j. j. de ſent. que ſine certa quanti. ⁊ B[illegible]
in repetione. l. j. ſ. de iure do. Bar. expreſſe tenet, qd̓ agatur [illegible]
ctione ex hac lege, vide que ibi dicam.

LEX. III.

1 ☞ Fideicommiſſum vniuerſale tranſmittitur ad heredes [illegible]
ſtitutionem.

C Um ſecundū. Fideicommiſſum vniuerſale
trāſmittitur ad heredes an
te reſtitutionem, ⁊ ſi debitoꝛ creditoꝛi ſuccedit, extinguun
tur actiones. h. d. Vide ergo, qd̓ dixi tibi in ſummario qd̓ fidei
commiſſum ⁊c. Simile videbitis. j. eo. l. ſi in perſona. ⁊ l. apud Iul.
§. vtrum. ad Treb. ⁊ l. cogi. §. idem Metianus. eo. tit. [illegible]
cat contrarium, ⁊ male, in l. a teſtatoꝛe. de condi. ⁊ demon. [illegible]
filio. de le. j. ⁊ ibi reprobatur per Dy. Quero, an iſta puella [illegible]
rat cogere iſtos heredes adire hereditatē. Gl. que eſt hic, [illegible]
guit. Aut teſtatoꝛ relinquit libertatem ⁊ hereditatē, per fidei
miſſum ſeruo heredis, aut ſeruo teſtatoꝛis. Et ſi ſeruo teſta[illegible]
aut ab omnibus relinquitur libertas ⁊ hereditas, aut ab [illegible]
bertas, ⁊ ab alio hereditas, Adde ibi, ⁊ ſibi reſtituere, [illegible]
ge finem iſtius gl. ibi ſecus tamen ſi ab vno, ⁊c. Querit gl.
quid ſi teſtatoꝛ vnū inſtituit ex dodrante, alium ex quadr[illegible]
tamen ſunt heredes puelle equaliter. Certe iſto caſu, dicit [illegible]
qui fuit inſtitutus in maioꝛi parte, cogetur reſtituere ter[illegible]
tem ſue partis, vt in gl. Iſtud qd̓ gl. dicit, pōt procedere ſi po[illegible]
mus iſtam puellā fuiſſe ſeruā heredū pro equali poꝛtione, [illegible]
cū ad eos equaliter ptineat ius patronatus, equaliter ſucced[illegible]
Sꝫ ſi ponimus ipſam fuiſſe ſeruā teſtatoꝛis, tunc ad heredes p[illegible]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

illa ſerua pro hereditaria portione,hoc eſt ad vnū pro nouē ꝑti-
bus ad fm̄ pro tribus,ꝛ eaſdē partes videtur habere in iure pa-
tronatus.vñ non ſuccedit equaliter,ſed reſpectu portionum do-
minicarū,ꝛ iurispatronatus,arg. Iuſti.pro ſoc.§.illud.Et ita di-
cebat Ia.But.ꝛ ſic reprobat hanc gl.Quero licet fideicōmiſſuꝫ
1 †vniuerſale tranſmittat̄ ad heredes ante reſtitutionē,vtrū tranſ
mittatur fideicommiſſario defuncto ante aditam hereditatem,ſi
cut tranſmittūtur legata particular.a? Gl. videtur tenere quod
non,in l.quidam.ff.ad Treb.Ego tamen conſueui tenere contra
rium,quod plene examinabo in l.cum filio.ff.de leg.j.vbi vide ꝛc.

LEX IIII.

a **Voluntas.**[a] Prohibitio †alienatiōis extra
1 familiā non impedit alienationē
1 q̄ fit,in familia.h.d.No.primo ꝙ dixi i ſummario.No.
2 ſecundo illud,†ꝙ prohibita vēditione, videt̄ prohibi-
b ta donatio,[b] ꝙ apparet hic.ꝛ ideo donatio non eſt prohibita, q2
fit ſorori,ſecus ſi fieret extra familiā,vt hic vides in tex.ꝛ gl.videt̄
dicere expreſſe.j.de vſuca.pro emp.l.ij.Querit gl.vtrū ista ſoror
cui hec portio eſt donata poterit illā extra familiā vendere, ꝛ vi-
detur tenere ꝙ ſic,ar.l.pater.§.quindecim.ff.de le.iij.ſed forte illa
lex non facit,nam ibi fuit facta prohibitio ſimpliciter.ſed hic qui
c libet fuit prohibitus,ne venderet parteꝫ ſuam,dic vt ibi.Vltim o
gl.[c] format vnum arg.contra.ꝛ non ſoluit.de l.cum hi.§.ſed ſi plu
ribus.ſed ibi ratio prohibitionis habet locum etiam in alienatio
ne que fit inter eos,hic ſecus ꝛc.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Volūtas Circa hāc l.vide oīno Bar.in l.pr̄.§.j.de le. iij.
P. PAV. P. ¶ Voluntas. Quod ſit interpretanda defuncti vo
lūtas ex bono ꝛ equo,ꝛ quod vbi verba ſunt clara,ſtandū ſit ver
bis,vide Soc.in l.his.ff.de condi.ꝛ demonſt.
b ALEX. ¶ Videtur prohibita donatio.Adde meliorē text.in l.
ſtatu liberi a ceteris.de ſtatuli.lꝫ aliter videat̄ obſtare in l.pr̄.§.
quindecim.de leg.iij.vbi vēdere,donare,ꝛ ꝙ dt intelligas verum
quando inhibetur contractus reſpectu pretij redimenti ex re,q2
tunc prohibitio contractus vēditionis,non impedit donationē.
eſt tex.no.in l.ſi.j.de pre.cur.lib.ꝛ ad p̄dicta adde tex.no.in c.j.§.
donare.qualiter feu.olim po.alie.iūcto prin.illius c.ꝛ vide q̄ not.
in l.ſi.§.de iure emphyt.ꝛ Bal.hic ¶ Adde pulchrā limitationē
ſm Pau.de Caſtr.hic ad id quod dicitur,quod prohibitus alie-
nare non dicitur prohibitus alienare rem, quā emit a coherede,
quia h.d.eſſe verum cum prohibitio facta eſt perſonaliter,ſcili-
cet vt nullus alienet partē ſuam.ſed ſi prohibitio eſſet ne alienet̄
fundus extra familiam ꝛ ſic ad rem,tunc licet vnus emat ab alio
illam partem,quam emit,vendere tñ non poteſt.ꝛ ita alias de fa-
cto conſultus dicit reſpondiſſe. Adde etiam ꝙ per iſtam l.dicit
Bal.quem ſequitur Pau.de Caſt.ꝙ ſi ſint plures feudatarij eiuſ
dem rei ꝙ vnus poteſt partem ſuam alteri vendere,ꝛ donare,ſine
conſenſu domini, qñ feudum eſt antiquum, ꝛ inuicem ſuccedunt
in eo,vt eſt caſus in c.j.de ali.feu.pa.in ver.ſi fe.ſecus in feudo no
uo pluribus conceſſo in quo vnus alteri ſuccedit.Item facit ſm
Bald.quod epiſcopus qui prohibetur vendere bona menſe ſue,
poſſit tamē donare capitulo cathedralis eccleſie,quia faciunt v-
num corpus.de quo eſt gl.in cle.ſi vna.de reb.eccl.nō ali.Et quo
ad primum Pau.de Ca.vide Bal.conſ.ccclxxx.ij.li.quo vero ad
ſecunduꝫ de feudatarijs,vide eundem Bal.conſ.xvj.iij.li.ꝛ quod
voluit idem Bal.conſ.xxvj.v.li.
c ALEX. ¶ Vltimo gl.Quid ſi teſtator mādat heredi, ꝙ res nō
exeat manus ſuas,ꝙ importet,vide Bar.in l.manumiſ.de iuſti.
ꝛ iu.Tene mēti q2 faciet tibi honorē.Circa hoc adde Bal.in l.pe
to.§.fratre.ꝛ per leg.ij.ꝛ Imo.in l.alius.§.diui de leg.j.

LEX V.

Si frater. Pupillaris directa,adueniente puber
tate expirat,ſecus in fideicommiſſaria
ſimpliciter facta vel cum temporis diſtinctione.h.d.Vide
quandam gl.que eſt hic,que tollit quoddam magnū dubiū, vide
gl.pe.Et vt intelligas melius opp.qñ pupillaris ſubſtitutio vide
licet iure fideicommiſſi,illud fideicommiſſum expirat aduenīete
pubertate,vt l.ſi fundum per fideicō.alias ſi titio.§.ſi.cū l.ſe.ff.de
a le.j.ꝛ ibi per Dy.ꝛ ad Treb.l Sceuola.[a] ꝛ ibi per Dy.Sol. hu-
ius timore.dicit gl.quod hic fuit confirmata pupillaris ſubſtitu
tio per hec verba,quandocunque deceſſerit,ſecus ſi teſtator ſim
pliciter dixiſſet,dictam ſubſtitutionem volo valere iure fideicom
miſſi.arg.l.contrarie.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ L.Sceuola.Adde no.p Bart.in d.l.Sceuola.ꝛ hic
adde que no.Bar.in l.ſtipulatio iſta.§.in ſtipulationib9,de ver,
obl.ꝛ in l. ſi quis a filio.§.j.de leg.j.

LEX VI.

Predia. Si res obligata legetur a ſciēte,vel cō-
iuncte perſone,heres eā luere cogitur,
vel pretiū ſoluere,ſi a creditore alienetur.h.d.Op.de l.
ſi res obligata,ff.de le.j.So.ꝙ hic deficit per illam ſup
pletur,ſcilicet ꝙ etiam in alio caſu heres cogatur luere, videlicet
qñ legatario luente apud alium nihil remaneret.Vltimo aduer
te ad vnum,ꝙ ego dico,quod nec reperio aliuꝫ dicere,ꝛ credo di
cere veritatē.Ego intelligo iſtam l.ꝛ ſimiles,que loquuntur de re
obligata,qñ res eſt obligata pro debito alterius,quam teſtato-
ris,vel heredis eius. Nā ſi res eſſet obligata pro debito teſtato-
ris vel heredis eius,abſqꝫ diſtinctione aliqua heres luere cogit̄.
Nā ad legatariū creditor peruenire nō poteſt per hypothecariā
actionem,niſi prius debitore principali exiſtente in mora,vt l. de
bitores.j.de pig.vnde non euincerentur a legatario,niſi ex culpa
eius ſcilicet heredis.hoc videtur gl. velle non cauillando eam in
l.qui ſolidum §.ſi.ff.de leg.ij.dixi tibi in l.ſi res.de leg.j.no. ibi q2
habeo iſtam limitationem pro notabili.

LEX VII.

a **Voluntatis.**[a] Seipſam ſummat.gl.op.a di-
uiſione dic vt in ea ꝛ plenius p
Dy.in ca.inſpicimus.de reg.iur.lib.vj.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Voluntatis.Adde.Bar.in l.ſtipulatio iſta.§.in ſti-
pulationibus.de ver.obl.ꝛ in l.ſi quis a filio.§.j.de leg.j.

LEX VIII.

Vt fideicommiſſariam. Ser-
uo p-
prio poteſt relinqui legatum,ſi ei relinquit̄ libertas.h.d.

LEX IX.

a **Abeo.**[a] Quem non honoro,non onero, hoc dicit
iſta lex.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Ab eo.Hec lex procedit nō tm̄ in eo,qui directo per
cepit a teſtatore fructuū cōmodum,ſed etiā ſi per obliquū.l.cū fi
lio.cum ibi ꝑplene no.per Bar.ꝛ doc.de le.j.Itē an habeat locū in
executore vltime volūtatis.qui nihil ꝑcepit a teſtatore.l.ſi quis ī
prin.de leg.iij.Dic vt habes ex no.per Bar.in l.Firmio.cū remiſ
ſionibus ibi.ff.qñ dies lega.cedat.Et not.ꝙ honoratus cōmodo
non pecuniario non pōt grauari.l.Titius ſm vnā lect.ꝛ ibi doc.
§.de ope.libe.ꝛ l.ij.de le.j.ꝛ Bar.in l.ſi mulier.§.ſi.de leg.iij.ꝛ not.
Bar.ad hanc l.vide Bar.in l.alio in prin.de ali.ꝛ ciba.lega.
P. PAV. P. ¶ Ab eo.vide Alexan.conſ.cccxxvij.ꝛ an propter
hoc quod teſtator aliquem grauet,videatur ei relinquere illud,in
quo eum grauat,vide Alex.cōſ.ccccxj.ꝛ conſ.cccccliij.an aūt iſta
reg.procedat,ſi iſte non honoratus eſſet preſens ꝛ nō contradice
ret,vide Bar.conſ.cciij.Iteꝫ limita multipliciter reg.huius l. vt
per Ale.in l.cum filio.de leg.j.ꝛ ibi vide Socy.Item niſi eſſet reli
ctum ab honorato coniunctim:quia debet in totum ab honora-
to,vide Iaſ.in l.ſi duobus.§.heres.in j.no.de lega.j.

LEX X.

Verbum. Si in oratione deficiat verbum,ſub-
intelligitur verbum, per quod diſpoſi
tio valeat h.d.Hoc autem verbum nolo,ideo non ſubin
telligitur in hac lege,quia per hoc diſpoſitio vitiaretur.

LEX XI.

1 ☞ Quando preceptum de non alienando dicatur nudum.

a **Quoties ab omnibus.**[a] Alienatio
a teſtatore
ꝓhibita,pōt fieri cōſenſu oīm quorū fauorē reſpicit ꝓ-
hibitio,h.d.hec notabilis lex.¶ Opp.de le.j.l.filiusfa.§.diui.So.
ibi ꝑceptū fuit nudū.hic nō,ſꝫ cōtinet cām tacitā vel expreſſam.
1 Ita dr gl.Huius †cā videndū eſt qñ dicatur preceptum nudum.
Reſpondeo,qñ prohibitio alienationis ſit fauore prohibitoruꝫ,
tunc preceptū dicitur nuduꝫ,niſi expreſſe dicat,quod alienatiōe
facta deueniat in talem,vt l.Titio.in prin.de condi.ꝛ demon.ꝛ l.
pater.in princ.de leg.iij.ꝛ d.l.filiusfa.§.diui.eod,tit.Si vero pro-

hitio ſit fauore aliorum quã perſone prohibite,vt cum volo domum non alienari extra conſortes,tunc non videtur preceptum nudum,ſed ille perſone,quorũ fauore ſit prohibitio,poterunt reuocare alienationem factaz.Ita debet intelligi hec gl.dum dicit tacitam,vel expreſſam.arg.l.ſeruo legato.§.j.de leg.j.⁊ fideicommiſſa.§.interdum.ff.de leg.iij.

ADDITIO.

a ALEX. ¶Quoties.Uide Bart.in l.j.ẽ.de pactis.

LEX XII.

1 ☞Fideicommiſſum relictum ad diem incertum,quod ante diez reſtitui poteſt.⁊ nu.3.⁊5.
2 Executores rogati poſt mortem heredis diſtribuere bona inter pauperes,quod non poterunt herede viuente pauperes eligere.
4 Heres reſtituens ante diem quando poſſit a creditoribus conueniri,ſicut donans vel vendens.
6 Reſtitutio fideicommiſſi facta exiſtenti in poteſtate, queritur ei in cuius poteſtate eſt.

a POſt mortem.[a] Iſta eſt pulchra l.Fideicõmiſſum relictũ ad diem
1 incertam poteſt ante diem reſtitui,h.d.†Op.de l.cũ pater.§.hereditatem.de le.ij.Gl.ſoluit duobus modis tamen
b prima ſolu.adaptatur ad prin.§.ſecundi.ad fi.Dic ergo[b] ꝙ non cogitur reſtituere ante diẽ,vt in §.hereditatem.ſed poteſt ſi vult,vt hic.Itẽ hoc eſt verum,quando eſt rogatus reſtituere certe perſone,ſecus ſi incerte,vt puta illi perſone,quam eliget,vt d.l.cum pater.§.a filia.Ratio huius eſt,q2 forte tempore mortis eligeret aliũ,ꝙ modo ideo intereſt aliorum,vt non reſtituat.vel forte tempore mortis alij,qui mõ ſuperſunt,non ſupererunt.Per
2 hoc dixi hoc†anno pluries,de facto teſtator inſtituit heredem,⁊ voluit bona ſua poſt mortẽ heredis,diſtribui inter pauperes eligẽdos per ſuos fideicõmiſſarios.vtrũ iſti fideicõmiſſarij ⁊ executores poſſunt pauperes ante mortẽ heredis eligere?Certe nõ.caſus eſt in d.l.cum pater.§.a filia.ff.de leg.ij,vbi eſt tex.⁊ gl.ꝙ perpetuo tene menti.ad idem op.ff.ad Treb.l.ſed ⁊ ſi ante.vbi ante
3 diẽ nõ põt reſtitui.Soluit gl.†ibi inſtitutus pure erat rogatus
c reſtituere ſub cõditione[c] caſuali,hic ſub cõditione,q̃ erat omnino extitura,eſſet verũ,ſi poneremus heredẽ rogatum reſtituere,cũ moreretur fideicommiſſarius.Sed ſi ponimus heredem rogatũ reſtituere poſt mortem ſuã heredis,vt tex.ſonat,cũ iſta conditio nõ eſſet omnino extitura,quia põt fideicõmiſſarius decedere añ heredẽ,ideo ſic nunquã veniret dies fideicommiſſi.vt l.ſi cum heres.ff.q̃n di.leg.ce.Et hoc tenet gloſſ.tua.j.hic poſita.Solue ergo,⁊ hec veritas eſt,ad hoc vt facta reſtitutione traſeãt actiões per Treb.ita ꝙ heres non poſſit conueniri,oportet quod fiat reſtitutio,ſecundum quod teſtator voluit.Sed ſi reſtituit ante diẽ vel cõditionis euentum,non reſtituit.vt teſtõr voluit ideo actiones per Treb.non tranſeunt,vt hic eſt caſus,⁊ in l.ſed ⁊ ſi ante.
d ff.ad Treb.Sed bñ põt fieri reſtitutio vt habeat vim cuiuſdam
4 donatiõis.[d] ⁊ hic eſt caſus in l.noſtra.Uñ†fateor,ꝙ hic heres,q reſtituit añ tẽpus,poterit conueniri a creditoribus, ſicut alius vendens vel donans hereditatẽ teſtatore non diſponẽte,vt l.ij.ẽ.
5 de her.ven.⁊ l.hereditatem.ff.de dona.⁊ iſtud eſt verum.¶†Sed contra predicta iterum opp.extra gl.videtur etiaz ꝙ ſi certe perſone debeat fieri reſtitutio,nullo mõ poſſit fieri añ diẽ,vt l.filiusfam.§.diuus Seuerus.ff.de le.j.Solu.illud.ꝙ hic dicitur,habet locum quando quis eſt rogatus reſtituere vni certe perſone tantũ tunc omnis reſtitutio interim facta, valet iure donationis.vt dixi,⁊ aduemente conditione cõfirmatur per Treb.⁊ tranſeunt actiones.Sz q̃n reſtitutio debet fieri pluribus,licet perſonis certis,reſtituens non liberatur quia poterat eſſe ꝙ tempore exiſtentis conditionis,ex illis pluribus non ſupererit niſi vnus, cui dz fieri reſtitutio inſolidum,nec reperitur facta niſi pro parte,vt in
6 d.§.diuus Item hoc,†quod dicitur hic,habet locũ q̃n reſtitutio fit vni certe perſone ſui iuris.Nam ſi fieret perſone, que eſſet in poteſtate alterius,vt puta ſeruo,filio,monacho,ſtatim q̃ritur ei, in cuius poteſtate eſt,⁊ poſſibile eſt ꝙ tẽpore exiſtentis cõditionis,ille reperiretur ſui iuris,vnde deberet hodie fieri reſtitutio.Cum ipſe non habeat,nec poteſt confirmari per Trebellia.ideo reſtituens non eſt liberatus. Hoc etiam probatur in d.§.diuus Seuerus.Tene menti rogo te.

ADDITIONES.

ALEX. ¶Poſt mortem.In materia huius legis adde not.caſum in l.vxorem.§.Seia.de leg.iij.

b ALEX.¶Dic ergo.Adde hic plene no.p Imo.poſt Bar.ĩ l.ſtipulatio iſta.§.inter cetera.de ver.obl.Et idẽ ꝙ tz hic Bar.tenet ipſemet in l.cuz pater.§.a filia.de leg.ij.hic alle.per Bar.ꝙ eſt dictum valde notabile.Aduerte tamen,quod cõtrariũ poteſt dici duobus modis.Nam licet ante mortẽ reſtituatur,non tñ fit contra volũtatẽ teſtatoris vt hic in tex.ibi defuncti iudicio.Preterea,iſtud tẽpus erat appoſitum in fauorez heredis,cui optime renunciari põt Cogita.Dicit tamen quod iſte tex.nõ obſtat,quia loquitur q̃n fuit rogatus certe perſone reſtituere,ſec⁹ ſi incerte.Et vide hic per bal.maxime.⁊ per An.⁊ Imo.in l.filiuſfa.§.diuus.de le.j.Bal.⁊ An.hic tenent contra Bar.

c ¶Sub conditione.Adde videndum.Uide Bal.conſ.liiij.j.lib.

d ALEX. ¶Ut habeat vim cuiuſdam donationis.Uide Bal.in addi.Spe.de inſtr.edi.ver.merus executor.Adde quod Pau.de Ca.hic dicit hanc q.Bar.accidiſſe Padue,tamen nihil decidit.Tu vide Bal.conſ.ccccvj.⁊ conſ.xxv.iij.lib.⁊ melius per Pe.de Anc.conſ.cciij.qui aperte tenet contra Bar.quia hoc fit fauore anime teſtatoris,non pauperum ⁊ quanto citius fit,tanto melius.Ro.dicit,quod ipſe tenet contra Bar.eius conſ.cclij.tamen facit cum Bar.Ab.conſ.xj.ij.lib.ſentit idem,quod Pet.de An.⁊ dicit eſſe caſum in l.cum proponas.ẽ.de pact.

LEX. XIII.

QUoties principali. Relicta legata gradu ſecundo non debentur ſi illis gradibus locus non eſt.h.d.

LEX XIIII.

1 ☞Caſus in quibus ſi hereditas non adeatur ex teſtamento legata non valeant.
2 In teſtamentis quando ſunt relicta ad pias cauſas,an requiratur aditio hereditatis,vt legata debeantur.
3 Hereditate non adita ex delicto heredis,an legata debeantur.
4 Heres heredis quando cogatur adire,ſi heres potuit adire,⁊ nõ adiuit.
5 Si eſt inſtitutus heres,qui non eſt capax, ⁊ rogatus reſtituere,an cogatur adire.
6 Si capax inſtitut⁹ nõ cogit̃ adire,⁊ reſtituere,an ille,apud quem remanet hereditas,remanet cum onere iſtius fideicommiſſi.

a HEm,quam.[a] Hec lex reputatur ſecũda difficilior legum Codicis.Sed non eſt verum,vt vobis j.patebit.Lex iſta habet duas lecturas,⁊ diuiditur in partes tres.Primo reſpondet querenti.Secũdo reſpondet tacite obiectioni.Tertio ſuam rationem adaptat ad q.propoſitam,⁊ hoc ſecundum vnam lect.Secunda ibi,tunc non.Tertia ibi ꝙ reſcripſimus.Domini,hec lex habet duplicẽ lect.Una eſt lect.antiquorũ.que ponitur in j gl.que ponit caſuz.Secũda eſt lec.Az.que ponit in gl.ij.q̃ eſt ſuper ver.ſimpliciter.Utraqz lec.eſt vera in ſe Gl.ſimul proſequitur vtrãqz.Ego proſequar primo lec.antiquorũ,ſecũdo lect.Azo.que eſt verior.Uenientem ad text.legis noſtre.premitte ad euidẽtiã,ꝙ eſt ar.ad vtrãqz lect.quod q̃n teſtator errat in cõiunctione perſone,vt puta quem filium putat,vel fratrẽ alium.qui non eſt, ſiue erret in coniunctione naturali ſiue ciuili,⁊ nõ valet inſtitutio.vt habuiſtis in l.ſi pr.nec apud.ẽ.de her.inſti.Hoc premiſſo ſecundũ lect.antiquorum breuiter hoc intẽdit.Legata ⁊ fideicomiſſa ab inteſtato repetita debent̃ ab inſtituto,ſi adiuit,alias a venientib⁹ ab inteſtato,ſm lect.Pla.caſum in terminis ponit gl.j.Secunduz iſtam non habetis notare aliud,niſi ſm quod dixi in ſummario,de l.veritas.⁊ l.ex teſtamento.j.eo.Sol.iſtud cõtingit,q̃n dimiſſum eſt repetituz ab inteſtato,ſecus ſi non eſſet repetitum contrario.Et q̃d hoc ſit verũ,probatur ex tex.iſto ibi,tunc locum hz.Domini,iſta lect.eſt veriſſima in ſe,vt l.ex teſtamento.j.e.⁊ l.ſi.j.de codi.l.j.ff.eo.cũ multis ſi.Unde per hanc l.nihil mus aliquid noui,ſm iſtã lect.nec fuiſſet conſulendus Princeps cum de hoc multi caſus eſſent tam de iure Digeſtorum,quam de iure Codicis.Preterea iſta lect.non congruit huic litere.Dicit enim tex.cum tamen ſimpliciter ante xij.etatis annum.ec.No.ꝙ dicit.fideicommiſſum relictum eſt ſimpliciter,ſed ſecundũ lect.antiquorũ eſſet relictũ dupliciter,hoc eſt in duplici caſu,ab inſtituto,ſi adeatur hereditas.a venientib⁹ ab inteſtato,ſi non adeatur,ſic diceret dupliciter,vt l.j.ff.de vul.⁊ pup.⁊ ſic nõ congruit lec.⁊ tex.huius l.in ij.parte non probat,ꝙ fideicommiſſuz fuerit repetitũ ab inteſtato,ſed aliuz intellectum hz.vt j.dicã.Pono go caſum ſecundum lec.Azo.veram,ſecundũ quaz breuiter intendit.Quando hereditas non põt adiri ex teſtamẽto propter errorem defuncti in cõiunctiõe perſone,legata ⁊ fideicõmiſſa ſimpliciter relicta,debentur a venientibus ab inteſtato.h.d.ſm lec.Azo.not,nec eſt alibi,⁊ eſt ſingularis,⁊ eſt veriſſima,non obſtantibus in contrarijs.¶No,quod dixi in ſummario ad iſtã lec.op.de l.veritas.⁊ l.ex teſtamento.j.eo.Solu.Hic loquitur q̃n hereditas nõ põt adiri ex teſtamẽto,propter errorẽ defuncti in cõiunctione perſone.Secus ſi in alio caſu non fuerit adita hereditas,vt in contrario,ſecundum lectu. Azo.que ponitur in ij.gloſſ.ſuper verbo,ſimpliciter, quam vide.Sed quero de ratione huius lectura

decreta

doctores dicūt. Ratio eſt, quia ſi defunctus voluit legata deberi
ab inſtituto, quem plus diligebat, multo magis debentur a venie-
tibus ab inteſtato, quos minus diligebat, arg. ab hoc ff. de cōd. ⁊
demon. l. Publius. §. fi. Iſtud non placet, q2 ſecundum hoc vbi-
cunq; nō adiretur ex teſtamento, deberentur legata a veniētibꝰ
ab inteſtato, eadem ratione, quod eſt contra l. ij. ſ. ſi qs omiſ. cau.
teſta. cum infinitis ſimilibus. Ratio igitur vera ſecundum ꝙ pu-
a to, eſt hec, nā ab eo, ad quem hereditas vadit caſu, non debent le-
gata, neq; fideicōmiſſa, vt l. ſi fuerit. §. fi. ff. de le. iij. Credo quod ſit
lex quinta in ti. ſed debent legata ab eo, ad quem vadit hereditas
ex diſpoſitione defuncti, vt ibi dt. Modo quādo teſtator erat in
coniunctione perſone, q2 putat filium eum, qui non eſt, hereditas
aufertur ab eo, ⁊ tranſit ad veniētes ab inteſtato, ex pſumpta vo-
luntate defuncti, q2 lex preſumit quod teſtator voluit potius ha-
bere venientes ab inteſtato, quā ille inſtitutus, vt ſ. de her. inſti.
l. ſi pater, ⁊ l. nec aps. merito ab eis debent legata ⁊ fideicōmiſſa.
Sed qn̄ teſtamentū alias deficit, quia heres non vult adire, vel
non poteſt, hereditas vadit ad venientes ab inteſtato, ex quodā
caſu, merito ab eis nō debentur legata nec fideicōmiſſa, ⁊ ita loq
tur regula generalis, que dicit, ſi ex teſtamēto non adeat relicta
non deberi. Et hoc clare dicit tex. huiꝰ l. dum dicit ibi, tunc enim
⁊c. In quo tex. patet vtrunque membrum, ⁊ per hoc patet ꝙ iſte
tex. nō facit pro lectu. antiquorum. Et ꝙ lectu. ſit vera, probatur
per tex. in ſimili. ff. de her. inſti. l. fi. ¶ Oppo. de l. fi. ſ. de condi. ⁊ ff.
3 de leg. ſecundo. l. codicil. §. fi. Sol. Dicit gl. † quod illa regula, ſi ex
teſtamento non adeatur hereditas, legata nō valere, fallit in xiij.
caſibus, quos gl. ponit per ordinem, ⁊ nos videamus eos. Primꝰ
caſus eſt iſtius legis, ſecundum lec. Azo. Rationem modo vidi-
ſtis. Secundus, quando legata fuerunt repetita a venientibꝰ ab
inteſtato, vt in contrarijs modo ſignatis, ⁊ hac l. ſecundū lect. an
tiquorum. Tertius caſus eſt quando omittitur ex teſtamento in
fraudem, vt ſ. ſi quis omiſſa cauſa teſta. per totum. ⁊ ff. eod. ti. per
totum. Quartus caſus eſt, cauſa preteritionis, vel exheredatio-
nis, vt in auth. ex cauſa. de lib. ⁊ poſth. ibi videbitis. Quintus eſt
in legatis, que debentur exceptuatis perſonis, petita bonorum
b poſſeſſione contrata. per ti. de le. preſtan. Sextus[b] per caſum in l.
cum pater. §. filiꝰ. ff. de le. ij. Sʒ poſſumus dicere, quod hic caſus
eſt idem cum ſecundo caſu. ſ. poſito. Nam propter iuramentum
videntur rogati venientes ab inteſtato. Septimus, quando teſta
tor cancellauit tantum inſtitutionem, vt l. proxi. ff. de his que in
teſta. delen. quod intellige, quando cancellauit heredes reputādo
indignos, vt habuiſtis no. in l. noſtrā. ſ. de teſt. ⁊ l. hereditas. ſ. de
de his quib. vt indi. Octauus, in caſu legis vltime. ff. de her. inſti.
⁊ habet illa lex eandem rationē, quaʒ iſta, ſi bene inſpiciatur. No
nus caſus eſt fauor libertatis, vt l. Antonius. ff. de fideicommiſ.
liber. ⁊ Inſti. de eo cui bo. libert. cau. addic. §. j. ⁊ per totam illam
conſtitutionē. Decimus fauore pietatis, vt ff. de fideicom. l. l. in
teſtamento. Et eadem ratione poſſumus addere ad glo. caſum l. j.
c ſ. eo. vt ibi vidiſtis. Undecimus[c] quando hereditas aufertur ab
indigno, ⁊ applicatur fiſco. Sed certe poſſumus dicere, ꝙ hec he-
reditas aditur, vel ab ipſo indigno, cui aufertur, vel a fiſco, q ſuc
cedit in locum eius. Duodecimus eſt ff. ſi quis ali. te. prohi. l. j. §.
ſed ſi legatū. ⁊ iſte videtur quaſi idem cum precedenti. Tertiuſde
d cimus caſus[d] eſt in hac l. ſed certe iſtum caſum ſ. numerauimꝰ p
primo. Addit Odo. tres alios caſus. Primus ſ. de epiſ. ⁊ cle. aut.
ſi capti. Scds ſ. de epi. aud. aut. liberi furioſi. Tertius de he. aut.
e idē de Neſto. Ego addo alium caſum[e] no. ⁊ menti tenendū, qn̄ te-
ſtator vetuit detrahere Falcidiam, ⁊ propter hoc heredes omiſe
runt hereditatē, hereditas vadit ad perſonas enumeratas. j. eo.
aut. hoc ampliꝰ. ⁊ de her. ⁊ fal. §. ſi vero expſſim. Adde aliū caſum
l. ij. ſ. eo. Poſſumus ſecundū quoſdam addere tertium, ſcilicet in
f legatis ad pias cauſas.[f] † Ita tenet Spe. in ti. de teſta. §. j. ver. po
ne quod nullus. ꝙ probo. Quando vetuit teſtator detrahi Falci.
legata debentur, hereditate etiam non adita, vt modo dixi. Sed
in legatis ad pias cauſas ineſt tacita illa clauſula, ne detrahatur
Falcidia, vt in authen. ſimiliter. ⁊ ibi no. j. ad le. Fal. ergo ⁊c. Pro
g hoc etiam poteſt induci[g] ſ. de ſacr. ſan. eccl. l. j. vbi dicitur, liber ſit
ſtylus, ⁊ licitus, quaſi dicat. Iudicium ad pias cauſas ſit liberū
ab alijs iuris ſolennitatibus, ⁊ ſic nō requiritur hereditatis adi
tio. Tutius tamen putarem, qd ſicut libertatum ſeruandarum
cauſa ſit bonorum addictio. per tit. Inſt. de eo, cui bo. libe. cau. ⁊
per l. vltimam. j. de manu. te. ⁊ ff. de fideicommiſſ. lib. l. iiij. ita hic
cauſa conſeruandorum legatorum ad pias cauſas fiat bonorum
addictio, quando nemo reperitur qui velit adire, ꝙ eſt notandū.
¶ Op. ꝙ error in qualitate perſone, inſtitutionem non vitiet, vt
l. cū proponas. ſ. de her. inſt. Sol. Hic erratur in coniūctione per
ſone, ibi errabatur in aliqua qualitate, videlicet vtrū ſit ſeruꝰ vel
non, inter quos errores magna eſt differentia. l. iuſto. in prin. ff. de
viuca. ¶ Opp. ad Trebellia. l. cogi. §. hi qui inſolidū. Iſtud con-
trariū venit examinandum. j. in queſtionibus. ideo omitto hic. †

Venio ad queſtio. ⁊ primo quero, hic loquitur quādo he
reditas non potuit adiri, propter errorem in con
iunctione perſone. quid ſi non potuit adiri propter aliū caſum, vt
puta propter delictum heredis? Glo. hic dicit, quod idem in gl.
que eſt ſuper ver. hereditas. vide gl. illud quod glo. dicit, quando
non pōt adiri delicto heredis, intelligas tali delicto, quo heredi-
tas auferatur tanquam ab indigno, vt innuunt hic leges allega.
in gloſſ. Secus ſi propter delictum auferatur hereditas, tanquā
a non capace, vt l. ſi in metallum. ff. de his qui pro non ſcrip. hab.
⁊ de iure fiſc. l. in metallum. Quero ſecundo, quare hic non valuit
adoptio iſtius filie. Gloſſ. hic ſuper ver. adoptata, ponit triplicē
caſum, vel propter defectum ipſius filie adoptate, quia erat liber
ta aliena, vel propter defectum iudicis coram quo, vel ꝑpter de-
fectum iſtius adoptantis, q2 erat femina. Uide gl. ſuper ver. ado
4 ptata. † Quero tertio, quando heres inſtitutus[h] potuit adire, ſi
h ipſe non adiuit, an heres eius poſſit cogi ad adeundum. Gl. de-
terminat qd poſſit cogi, ſi ad eum tranſmiſſum fuit ius deliberan
di per l. cum antiquioribus. ſ. de iure delib. alias ſecus. Nec ob.
ff. ad Trebell. l. nam quod. §. j. q2 ibi, fuit excluſus repudiatione.
Unū adhuc eſt perſona, que poteſt cogi, ſecus in eo qui excluditur
morte. Tu vero latius dic, aut loquimur in caſibus, in qbus he-
reditas non adita tranſmittit, qui ponuntur in l. ventre. ff. de ac-
quiren. here. ⁊ tunc non eſt dubium, quin poſſit cogi heres, ſicut
poterat defunctus, vt l. heredē. ff. de reg. iur. ⁊ ad Treb. l. poſtu-
lante. in princ. Aut loquimur in alijs caſibus, ⁊ tunc aut defun-
ctus fuit iuſſus adire, non tn̄ adiuit, ⁊ heres eius poterit cogi. l.
non iuſtam. j. ad Trebellia. aut non fuit iuſſus, nec adiuit, ⁊ tunc
aut tranſiuit ius deliberandi ad heredē, ⁊ pōt cogi adire, vt hic
in gl. Eodem modo puto, ſi ad heredem tranſiret ius petendi re-
ſtitutionem in integrum ad adeundam hereditatem, deberet co-
gi illā intentare, vt ſic adeat, arg. ad hoc in l. Pannonius. de ac-
quiren. here. ⁊ l. j. ſ. de in integr. reſtit. coniuncta l. cum plures. §.
meſſem. ff. loca. ⁊ l. ij. §. ideʒ Labeo. ff. ne quid in loco publico. vbi
quis cogitur agere propter alium. Si vero ius deliberādi, vel pe
tendi reſtitutionem in integrum non tranſiret, tunc non cogitur
adire, imo fideicommiſſum extinguitur, vt l. ille a quo. §. ſi de te-
ſtamēto. ff. ad Trebell. niſi in caſibus, in quibus valent legata, ⁊
5 fideicommiſſa etiam ſi non adeatur hereditas, vt ſ. dixi. † Quero
i quarto, quid ſi inſtitutus[k] ⁊ de reſtituēdo rogatus, nō eſt capax
k ⁊ ſic non pōt adire? Gl. hic facit tres rationes pro, ⁊ tres contra,
finaliter determinat. quod non cogitur adire, ⁊ reſpondet ad cō
traria. Alij diſtingunt inter fideicommiſſum vniuerſale ⁊ ſingu-
lare, ⁊ hec diſtinctio non eſt bona, quia idem in vtroq;, q2 relictū
a non capace non valet, vt no. in l. codicil. in princ. ff. de leg. ij. ⁊ vi-
debitis. j. de ca. tollen. l. j. §. in primo. Diſtingue ergo iſtam mate-
riam ſic. Aut ille a quo fideicommiſſum relinquitur, eſt capax, ſʒ
ab eo aufertur, tanquam ab indigno, ⁊ tunc cogitur adire, ⁊ re-
ſtituere, vt l. Marcellus. §. fin. ff. ad Trebel. Aut non eſt capax, ⁊
tunc aut pro parte, ⁊ tunc idem, q2 cogitur adire, ⁊ reſtituere, vt
l. cogi. §. hi qui ſolidum. ff. ad Treb. Aut non eſt capax in totū,
⁊ tunc fideicommiſſum dicitur pro non ſcripto, nec cogitur adi-
re, nec reſtituere, vt l. ſi in metallū. ff. de his qui pro non ſcrip. ha-
bentur. ad legem Corneliam de fal. l. filius. §. fin. Sed hic inſurgit
6 dubium, licet † ipſe non cogatur adire ⁊ reſtituere, an ille, apud
quem remanet hereditas, remanet cum onere iſtius fideicōmiſſ.
Dic ſic. Aut ipſe non eſt capax propter delictum ſuū cōmiſſum
circa iſtud teſtm̄, ⁊ remanet cum onere ſuo, vt l. fina. ff. de his qui
pro non ſcript. haben. ⁊ dicta l. filius. §. fin. ad legem Corneliam.
de falſis. ⁊ ff. ſi quis ali. teſt. prohi. l. j. §. ſed ſi legatum. Si vero nō
eſt capax propter errorem defuncti, idem vt hac lege. Si vero nō
eſt capax propter delictum ſuum commiſſum circa aliud, tūc non
cogitur adire, nec reſtituere, ⁊ a nemine debet, vt l. ſi in metallum.
de his qui pro non ſcrip. de iure fiſci. l. in metallū. Qd tn̄ intellige
de hereditatibus, ſm qd dicam j. de ca. tollen. l. vnica. §. his ita, ⁊
dixi de conditio. ⁊ demon. l. que cōditio. Item illud, qd dixi in ca-
ſu huius legis, quando hereditas non poteſt adiri propter erro
rem defuncti circa conditionē perſone, qd legata, ⁊ fideicōmiſſa
debentur. intellige de legatis, ⁊ fideicōmiſſis ſimpliciter relictis,
vt dicit textus in prin. legis, quaſi dicat, ſi nominatim a perſona
inſtituti, nam ſi nominatim eſſet relictū, non deberet, arg. de lega.
iij. l. j. §. fi. ⁊ de leg. ij. l. Celſus. §. fi. ad leg. Falci. l. j. §. id. ꝙ ex ſubſti-
7 tutione. ⁊ ff. de leg. iij. l. ſi plures. ¶ † Quero vlterius, pro declara
tione huius legis que dicantur verba directa, ⁊ que dicant ver-
ba obliqua. Gl. vl declarare hic ſatis bene. verba directa dicun-
tur, qn̄ dirigunt ad certā pſonā inſtituti ſeu ſubſtituti, vt ipſe de
manu ſua capiat. Uerba obliqua, ſeu precaria dicunt, que diri-
gunt ad aliū, vt ſic ille, cui relinquit, capiat de manu alteriꝰ. Hoc
videt velle gl. hic ſuper verbo, directis. Uide textum ⁊ gl. Plene
8 de hoc dixi in l. cēturio. ff. de vul. ⁊ pup. ¶ † Ultimo poſſet hic di
ci, de ſignificatione huiꝰ verbi ſimpliciter, dixi in l. manifeſtiſſimi.

in princip.ſupra de fur.ibi ſimplicior ſententia placuit.

ADDITIONES.

a P.PAV.P. ¶Eam,quam.Circa materiam huius l.vide omni-
no Barb.in repet.c.Raynald⁹,extra,de teſta.vbi ponit.xxj.lim,

b ALEX.¶Sextus.Adde Bar.in l.ſi quis in prin.teſt.de le.iij.i
ſi.vbi p illū tex.i §.filius multa pulchra dt.Et pro intellectu illi⁹
§.vide que dixit Bar.in l.ij.ī.cōmu.de le.Et ad id,quod hic dicit
Bar.adde eum in l.ſi quis pro co.ff.de fideiuſ.in ver.ſeptem.ꝛ no.
Bar.in l.omnes populi in iij.queſtio.in princ.in verſ.ſed an iura-
mentum,vbi omnino vide,ꝛ per illum tex.dicit Bal.in l.verbis ci
uilibus.de vul.ꝛ pup.quod diſpoſitio iuramenti que non vꝫ iure
directo,vꝫ iure obliquo,lꝫ alias regulariter ſecus.l.centurio.ꝛ l.
verbis ciuilibus.ff.de vulga.ꝛ pup.ꝛ idem Bal.in d.l.ſi iure.ī.de
teſta.manumiſ.ꝛ Bal.hic,de illo tex.vide etiam Bar.in l.j.§.ſi qs
ita de verbo.oblig.ꝛ ibi per mod.

c ¶Undecimus.Adde videndum Old.conſi.xxxix.incip.thema.

d ALEX.¶Tertiuſdecim⁹ caſus.Et vltra hos xiij.Bar.hic addit
aliū caſuꝫ ſi teſtator hoc expſſe ꝓuidit in teſtamēto.De quo.per
Bal.in l.j.C.ſi quis omiſ.cauſ.teſta.ꝛ ſic perinde,ac ſi eſſent repe-
tita ab inteſtato,quo caſu debetur,vt ſ.in ſecūdo caſu,in tantuꝫ
quod requiritur aditio,no.ff.de here.inſti.in l.qui filio.§.ſeruus.

e ALEX.¶Ego addo alium caſum.Idem dicit bar.in aut.ſed cuꝫ
teſtator.in prin.ꝛ ibi dixi,ad leg.fal.ꝛ bal.in l.nemo pōt.de le.j.ꝛ i
l.j.C.de ſacr.ſanc.eccl.in iiij.queſtio.v.queſtio principal.ibi adde
alium.Uide de hoc bart.in l.j ſ.eod.

f P.PAV.P. ¶Ad pias cauſas.Uide Roma.conſi.ccccxxvj.in
prin.ꝛ conſil.ccccxciij.

g ALEX.¶Pōt induci.Adde quod idem tꝫ bar.l.j.ſ.de ſa.ſan.ec-
cle.in lec.ordinaria.ſed in eius repetitiōe tꝫ cōtra i iiij.q.v.q.prin.
Sed tenendum eſt ꝙ tenet bar.hic,quia hoc communiter non im
pugnatur.Dixi late poſt bar.in d.l.j.in repe.ꝛ bal.hic.ꝛ no.equi
parari cauſam libertatis,ꝛ legatum ad piam cauſam.Contra hoc
tamen indiſtincte videtur tex.in l.j.in prin.ſ.ſi quis omiſ.cau.teſ.
¶Uide que poſui in d.l.j.de ſacroſan.eccl.poſt alexan.

h ¶Inſtitutus.Uide in l.non iuſtam.ī.ad Treb.vbi videtur ca-
ſus contra iſtam diſtinctionem,ꝛ ibi bart.non tamen eſt contra,
qꝛ ibi deceſſit heres,ꝛ poſt iuſſuꝫ tranſmiſit ius deliberandi,ſec⁹
ſi deceſiſſet ante iuſſum,qꝛ tunc non tranſmiſit ius deliberandi.

i P.PAV.P. ¶Quero quarto.Uide vnum caſum per d.ant.cōſ.
xxiij.quod ſi legatarius ſit incapax legati,omne onus inuentarij
eſt ſibi ſoluendum per heredem vt per eum ibi.

k ALEX.¶Quid ſi inſtitutus,an heres non capax poſſit cogi a-
dire hereditateꝫ,ꝛ fideicommiſſario reſtituere,vide bal.in l.ab eo.
ſ.eo.ꝛ vide in l.in tempus.ff.de he.inſt.per ang.ꝛ Imo.ꝛ doc.in l.
hi qui inſolidum hic a.leg.

LEX XV.

a **Quamuis.** [a] Qui vult antecedens,vult conſe-
quens,ſine quo conſequens nullius
eſt effectus.h.d.¶Not.quod dixi in ſummario.Facit ff.
de ſerui.ruſti.predi.l.itē ſic.§.qui habet.ꝛ §.fi.¶Quero an pater
rogatus de emancipando,poſſit cogi emancipare?Dic vt in glo.
ꝛ melius in l.cogi.§.ſi pater.ff.ad Treb.

ADDITIO.

a P.PAV.P. ¶Quamuis.Inquantum ſolet ponderari gl.in iſta
l.quod vbi vnica ratio poteſt aſſignari habeatur expreſſa,vide q̄
habes ad bart.in l.Lucius.§.pluribus.ff.ad Trebel.quem excla
mat Ro.ſingu.clxxij.

LEX XVI.

a **Cum virum.** [a] In fideicommiſſo verbis ge
neralibus relicto veniūt p̄le-
gata.h.d.¶Opp.ff.de lega.ij.l.vnum ex familia.§.fi.
ꝛ l.ſeq.Solu.ibi loquitur in donationibus,hic loqui
tur in legatis.Diſtingue ergo,vt in gl.ꝛ pleniſſime dic vt in l.mar
1 cellus.§.quidam.ff.ad Trebel.¶†Ulti.nota ex hac lege vnum,
quod licet intentio alicuius ſit ipſo iure fundata,ſi tamen illud
vult clarius probare per teſtes,vel inſtrumēta,debet admitti ad
hoc faciendum.Caſus eſt hic,nam preceptiones veniunt in fidei
commiſſum,tamen ipſe admittitur ad probandum.

ADDITIO.

a ALEX.¶Cum virum.Limita,niſi prelegata prohibita ſint alie-
nari.l.Lucius.§.pluribus.ad Treb.Ego dico ꝙ ibi nō eſt id,qꝛ
prohibentur alienari.ſꝫ qꝛ recipit legata illius fundi ſolū ꝓpter
prohibitionē alienationis factā,vt ibi patet.¶Adde an p̄lega-
tum veniat in fideicommiſſum vniuerſalem bal.conſ.cccclin.iiij.
li.Old.conſi.xij.incip.thema tale.

P.PAV.P. ¶Limita,vt per bar.in l.Lucius.§.pluribus.ff.ad
Trebellia.quem exclamat Ro.ſingula.dcclxxij.

LEX XVII.

Si creditoris. Ex legato liberationis paratur
exceptio reo,ante liberationem
factam hoc dicit.

LEX XVIII.

Cum neceſſitatem. Teſtator poteſt re-
mittere on⁹ reddē-
de rationis.h.d.Quid importat relictum de rationibus
non reddendis,eſt longa queſtio.Dixi,ꝛ feci vnam lectionem in l.
aurelio.§.Caius.de libe.leg.

LEX XIX.

Clari ꝛ aperti. Poſterior volūtas valet.hoc
dicit.

LEX XX.

Etiam. Quod relinquitur ab adminiſtratore,vi-
det relictum ab eo,cuius bona adminiſtra
tur.hoc dicit.

LEX XXI.

Si in perſonam Fideicommiſſum
mittitur ad here-
dē nō attinentē defuncto,ante reſtitutionē,ꝛ ſi credi-
tori debitori ſuccedit,a poſſeſſore hereditatis hereditatem
1 debet vendicare,nō debitū petere.h.d.No.illud,†ꝙ dixi tibi in l.
iij.ſ.eo.ꝙ fideicommiſſum vniuerſale ante reſtitutioneꝫ tranſmit
titur ad heredem,etiam non attinentē defuncto,vt colligitur hic
in eo quod dicit iſtum filium natum poſt mortem teſtatoris.

LEX XXII.

a **Et in epiſtola.** [a] Fideicōmiſſum relinqui po
teſt,quolibet voluntatis iu
dicio legitimis teſtib⁹ approbato.h.d.Hereditas autē
non poteſt relinqui nutu,vt ſ.de teſtamen.l.iubemus.

ADDITIO.

a ¶Epiſtola.adde quod Pau.de Ca.dicit hic quod inſtitutio in-
ter liberos.ꝛ in piam cauſam poteſt nutu fieri,per id quod no.gl.
in l.in fraudem.§.i.de teſt.mil.vbi etiam miles in hoc nō eſt priuile
gīatus,ꝛ quodam modo ad paria procedunt.

LEX XXIII.

Si veritas Ex voluntate non ſolenni,heres non
cogitur,niſi ſoluendo vel promitten
do,poſtea ſe adſtrinxerit.h.d.Fallit in caſu.l.vltime.ī.co
dic vt ibi.Fallit etiam in caſu.l.j.ſ.eod.

LEX XXIIII.

a **Inſtrumenta** [a] Heres non debet lega-
rio preſtare inſtrumenta
rei legate,ſed debet cauere de exhibendo cum opus
fuerit.h.d.¶No.hunc caſum bene.Cōtra hanc l.
1 ꝛ videtur†quod inſtrumenta debent eſſe apud eum ad quem per
tinet,vt l.ſi quis ex argentarijs.§.pertinere.ff.de eden.ſed in
ſtrumenta pertinent ad legatarium,ergo debent eſſe apud
Huius timore dixit Pla.qd̄ hic iſta predia erant legata pro parte
non in totum,ideo debent eſſe apud heredem pro ſua parte.
gl.Idem videtur tenere Spe.de inſtrum.edi.§.nunc vero.ver.
queritur an heres.Doc.tenent contrarium,p l.Titius heres.de
ac.emp.Nam intereſt heredis quod inſtrumenta ſint apud eū.nā
ſi eſt de caſibus,in quibus heres de euictione tenetur.non eſt du
b bium ꝙ ad eū pertinent,propter periculum euictionis.[b] Si aūt
non eſt de illis caſibus,ſaltē intereſt heredis,vt inſtrumenta ſint
apud eum,vt ex illis poſſit probare quod defunctus illum fundū
credidit eſſe ſuum,ꝛ ſic de euictione non tenetur,vt l.cum alienā
rem.ſ.de leg.Opp.de li.cau.l.ſicut datam.Quidam dicunt ſingu
le vel verius,ibi loquitur in inſtrumento manumiſſiōis.vide
c gloſſ.Not.ar.ex hac gloſſ.[c] quod per inſtrumentum quieta-
2 ꝛ†liberationis videntur eſſe in totum liberati debitores
notarius nō deberet id reſtituere creditori,Et dico quod
ad illud.

ADDITIONES.

a ALEX.¶Inſtrumēta.Nam intereſt heredis,apud quem debet
eſſe inſtrumentum.adde bal.in l.ſi prediorum.ī.ad leg.Fal.

b P.PAV.P. ¶Periculum euictionis.Iſta tū deciſio non pro-
dit in legato nominis debitoris,quia originalia inſtrumēta ſunt
tradenda,ſecundum bal.hic quem ſequitur ſingulariter Pau.
Contra

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Comen. hic. Sed declara, vt per Iaſ. & Alex. in l. ſeruũ. §. eum qui chirographum. de legatis, primo, vt habes ad Bar. in l. ſi nomẽ. ff. de here. vel actio. vend.

c ALEX. ¶ Ex hac gl. Adde Bar. in l. pretor. §. j. ff. de eden. niſi tñ de intereſſe creditoris apparet, vt qr ſub pena erat obligatus liberare. & vide Bar. & Bal. in l. ſi plures. ẜ. de fide inſtr. & Bar. in l. cõtrouerſia. ff de tranſac. ¶ Adde ſm Pau. de Ca. ꝙ hec gl. facit ꝙ ſi teſtator legauerit liberationem debitori ſuo, quod inſtrumentum debiti ſit tradendum debitori. allegat legem diſſolute. ẜ. de condi. ex lege.

LEX XXV.

Heredũ. Poteſt quis legare rem heredis, vt propriam. h. d. in ſumma.

LEX XXVI.

Ex repudiatione. Repudiatione perditur legatũ, & repudiatio patris non nocet filio, h d.

LEX XXVII

1 ¶ Ex ſola penitentia teſtatoris, legatum reuocatur, & quomodo probetur penitentia,

2 Si legatarius aliquid commiſit, qđ ſi teſtator ſciuiſſet non legaſſet, quando repellatur exceptione.

Fideicommiſſũ. a Ex ſola † teſtatoris pñſentia, reuocatur legatũ h. d. Quero qualiter debet probari iſta pñſentia. Reſp. Aut tu vis probare penitentiam expreſſe, vt ſic vltima voluntas tollat̃ per aliaʒ volũtatẽ, & eſt neceſſe, quod probetur per ſolennem numerum teſtium, vt l. hr̃des palã. §. j. ff. de teſt. Si ergo velles, probare aliquos actus ex quibus pñſumat̃ vt puta, qr interuenit inimicitia, ſufficeret pbatio p teſtes duos. arg. l. iij. §. fin. & l. ſeq. ff. de adi. leg. Querit gl. & eſt notabilis. q. b qđ ſi legatarius commiſit aliquid, quod ſi teſtator ſciuiſſet, † ſibi non legaſſet tñ ignorauit, vt quia vxorem eius adulterauit, an legatarius repellatur exceptione. Hec gl. videtur dicere ꝙ ſic. Uide gl. Si nos ponimus legatarium hoc commiſiſſe viuo teſtatore, tunc hec gl. procedit ſine ſcrupulo. Sed ſi ponimus eum hoc, commiſiſſe poſt mortem teſtatoris, tunc habet magis dubium, quia non põt dici quod teſtator reuocauit tacite, cum cauſa non fuerit cõmiſſa eo viuo, & ideo tunc puto dicendum quod legatũ tunc nõ extinguitur, ſed a legatario aufertur, tanquã ab indigno, vt habuiſtis no. in l. ſororem. ẜ. de his qui. vt indig. Et ꝙ ex delicto commiſſo, poſt mortẽ teſtatoris, quis efficiatur indignus, habetis in l. j. ẜ. de ſecun. nup. & ẜ. de his quib. vt indig. l. j.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Fideicõmiſſum. Qualiter probet̃ voluntas mutata vide de hoc plene p Bar. in l. heredes palã. §. ſi qs poſt. ff. de teſt. & ibi per Pau. de Ca. qui dicit ꝙ iſta opinio quã ponit hic, eſt verior quam illa, que ponitur in d. §. ſi quis poſt.

¶ Pro concordia aduerte ꝙ Pau. de Ca. allegat in l. heredes palam. §. ſi quis poſt. ff. de teſt. Bart. ibi velle quod inimicitie debẽt probari per quinque teſtes. Contrarius allegatur p ipſum Pau. hic in l. fideicõmiſſum. vbi vult quod poſſunt etiam probari per duos teſtes. Solutionem dat ipſe Pau. vt loquatur bar. in d. §. ſi quis poſt. qñ agitur de reuocando legatũ expreſſe propter ipſas inimicitias, & ſic circa vltimas voluntates, iuxta no. in l. cum proponitur. ff. de leg. ij. Secus in diſpoſitionibus inter viuos, vbi regulariter ſufficiunt duo. l. vbi numerus. ff. de teſti. cum ſimil.

b ALEX. ¶ Notabilis. q. Adde bar. in l. j. ff. de his quib. vt indig. Quid aũt ſi nõ adulterauit, ſʒ eã duxit in vxorẽ. bal. ꝙ nõ, in aut. ex teſtamento. de ſecund. nup. Adde Pau. de Ca. quod iſta gl. facit quod ſicut mulier debet perdere dotem propter adulteriũ, ita propter ſtuprum. & ita conſuluit Ang. conſ. cxx.

LEX XXIX.

Ex teſtamento. Ex inutili teſtamento non debentur legata, niſi ſint repetita ab inteſtato. h. d. Uide glo.

LEX XXX.

a **Cum acutiſſimi.** a Deſcendentes rogati reſtituere poſt mortem, intelliguntur ſi deceſſerint ſine liberis. h. d. Reſponſ. Papiniani habemus in l. cum auus de conditio. & demonſtr. & dixi multa circa illud reſponſum.

ADDITIO.

a AND. BARB. ¶ Cũ acutiſſimi. Adde bar. in cõſi. lxxxiij. inci. facti cõtingentia. & in conſ. cxxvj. inc. proponitur ꝙ Io. Feſtutij. ALEX. ¶ Cum acutiſſimi. Hunc tex. ſingulariter limita p l. qui filium. §. Sabinus. ff. ad Treb. vbi vide. Adde quod Pau. de Ca. dicit bal. tenere in l. quod ſtante ſtatuto, quod maſculo extãte femina non ſuccedat, qr maſculus legitimatus feminam excludit, & eo modo filius legitimatus excludet ſubſtitutũ. Cuius contrariũ ipſe dicit eſſe verius, in vtraque queſtione, qr verba teſtatoris vel ſtatuti loquentis de filio maſculo, debẽt intelligi in potiori ſignificatu, de illo qui eſt legitimus & naturalis origine, non ex accidẽti, vt l. ſi. ẜ. de his, qui veniam eta. impe. Quid autem ſi pater inſtituit filium, & poſt mortem ei ſubſtituit nepoteʒ, moriaturqʒ filius relicto illo nepote, & alijs filijs, & ſic nepotibus auo, an nepos ſolꝰ habebit omnia bona, dicit Pau. de Caſt quod ſi tẽpore teſtamẽti habeat alios nepotes, vel non habeat, tamen habebat vxorem fertilem & aptã generare liberos, & tunc ſolus habebitꝰ omnia bona. Aut non habebat, nec veriſimiliter habere ſperabat, & tunc ſi a. ij naſcãtur, videt̃ ceſſare volũtas teſtatoris, & noluiſſe ꝙ ille ſolus habeat, & iõ deficit fideicõmiſſum. ar. l. tale pactũ. §. fi. de pac. & pro primo dicto Pau. quãdo teſtator ſit grauatꝰ habere filios habeat locum diſpoſitio huius l. vide Ro. conſ. cclix. & ad hãc legem vide Pau. de Ca. conſ. cclv. Pet. de Anch. conſi. xlv. Et an diſpoſitio huius legis habeat locum cum vxor eſt inſtituta, & grauata reſtituere poſt mortem, vide Bal. conſ. lj. v. lib.

P. PAV. P. ¶ Cum acutiſſimi. Hanc l. repetit latiſſime Barb. Itẽ p limitationẽ huius l. vide pulchrũ cõſ. Raphael. Cu. cõſ. ij. & in j. dub. vbi cõcludit trãſuerſales ex linea maſculina excludere deſcendentes ex linea feminina qñ teſtator ſubſtituit filio, & dixit quod ſibi deberent ſuccedere & hereditare linea maſculina, quod non ſolũ intelligitur de linea maſculina deſcendentium, ſed etiam tranſuerſali deſcendentium ex linea feminina, vide ibi no. per euʒ Item pro limitatione huius l. Uide Alex. conſ. xxxviij. Iteʒ quod non procedat in tranſuerſalibus, vide Alex. conſ. xxxviij. Item ꝙ procedat in legato particulari vide do. Fran. conſi. clvj. Iteʒ que ſit ratio huius l. vide domi. Fran. conſ. vlti. Item quod non procedat vbi teſtator ſciret inſtitutum filios habere, & illi ſimpliciter ſubſtituere vide Ro. conſ. clxx. vide omnino Com. in l. generali. §. cum autem. ẜ. de inſti. Item quando teſtator haberet filias & faceret talem ſubſtitutionẽ filio inſtituto non verificaretur cõditio ſi inſtitutus haberet filiam feminã. Uide Pau. conſ. cclix. Item ꝙ iſta tacita conditio intelligatur etiam in donatione cauſa mortis. Item an iſta diſpoſitio procederet, qñ filij poſtea ſuſpecti remanerent diuites, vide Fel. in ca. eccleſia ſancte Marie. extra de cõſti. Item an iſta conditio ſubintelligatur quãdo grauatus relinqueret filios ex diſpoſitione ſtatuti excluderẽtur ab honorato vide Soc. in l. heredes mei. §. cũ ita. ad Treb. an autẽ habeat locũ hec ſubſtitutio in ſubſtitutione pupillari, quid aũt ſi pater filio inſtituto ſubſtituat ei poſt mortẽ nepotis ex eo tunc nato demum naſcantur alij an deficiat ſubſtitutio, vide hic no. Pau. de Ca. quid ſi eſſet ſubſtituta pia cauſa, an intelligatur cõditio ſi ſine liberis. Pet. de Anch. conſuluit quod non conſ. xlvj. & iſtam opi. ſequi videtur Iaſ. in l. generaliter. §. cum autem. ẜ. de Inſt. poſt Barb. in repeti. huius l. Contrarium voluit Bal. & Paul. hic, & iſtam opi. tenet Soci. in l. cum auus. de condi. & demon. Comen. hic Feli. in c. in preſentia, in prin. de probat. vbi id breuiter tangit.

LEX XXXI.

Quidam. A preterito non poſſunt legata, vel fideicommiſſa relinqui. h. d. Quero, vtrũ

1 ſit † correcta per auth. ex cauſa. Reſp. non, nam legata remanent firma, ſcilicet relicta ab inſtituto, ſed relicta a preterito,

2 nullo modo valent, vt hic, & l. ij. ff. de leg. iij. Ultimo no. † quod licet teſtator faciat mentionem de filio, tamen dicitur preteritus ex eo quod non eſt inſtitutus, vel exheredatus. Dixi tibi ẜ. de libe. preter. l. ij.

LEX XXXII.

4 ¶ Teſtamentum nuncupatiuum probatur per inſtrumentum.

a **Queſtionem.** a Iſta eſt ſingularis lex, nec habet niſi vnam concor. Inſti. de fideicom. her. §. ſi. diuiditur in partes tres. Primo ponit dictum. Secundo reſponſionem. Tertio reſp. tacite

b obiectioni. Secunda ibi, cum ipſe. b Tertia. ibi, cum em̃. Iſte tex. habet duas lect. & qualibet eſt bona. Et no. ſm primam breuiter dicit, Qui primo negauit relictum, non poteſt poſtea cõfiteri relictum eſſe, & ſe tueri ex minus vtili voluntate. h. d. primo. Sedm aliã lec. breuiter dicit. Qñ teſtator noluit ſolenniter teſtari, ſed in fide heredis ponere, heres dʒ iurare nõ eſſe relictũ, vel ſoluere. h.

1 d. † No. ꝙ ex volũtate minus ſolenni debent̃ legata, vel fideicommiſſa. Opp. ẜ. eo. l. ſi veritas. & l. ex teſtamẽto. Sol. Multe dantur ſol. inter alias ponunt̃ due, quarũ q̃libet põt eſſe vera, Prima eſt Io. quod hoc ſit in odium heredis. primo negantis. Et iſtam tenet gl. hic, & ẜ. eo. l. ſi veritas, & Inſt. eo. §. ſi. quod videtur probari ibi per tex. Pro hoc ẽt facit text. iſtius l. in ſi. ibi, cũ & in leges, &c.

quaſi dicat,hic ſtatuitur in penā heredis negantis, ſicut olim in
2 eum penaz ſtatuit,cum voluntatem teſtatoris non implet. †Sed
c practica[c] iſtius legis erit hec,quod primo heres interrogabitur,
ſi teſtator reliquit fideicōmiſſum,vel legatuz,ꝛ ſi quidē ipſe nega
uerit,tunc iterū defertur ſibi ſacramentum,ꝛ ſi quidem ipſe iura
uerit non eſſe relictum,vel ſe nō audiuiſſe relictū eſſe,erit ſecurus,
ꝛ liber. Si vero noluerit iurare,tūc fideicōmiſſarius dabit libellū
ꝛ aget conditione ex l.iſta. In quo libello narrabit ſic. Dico qđ
talis heres interrogatus negauit,ꝛ quod delato ſibi ſacramento
preſtare recuſauit.quare peto euz condemnari,ꝛc.Et iſta eſt vna
lect.no.ꝛ ſolēnis. Alij nō exigunt illud quod heres ab initio nega
uerit,ſed dicūt quod hec lex loquit̃ quando teſtator noluit ſolēni
ter teſtari,ſed voluit ponere in fide heredis.Et iſtud videt̃ proba
ri per tex. Inſti.co.§.fi.ꝛ hanc lect.gl.hic non firmet eam.appro-
bat Fran. Accur.Mar.Sil.ꝛ alij Moderni doc.Secundū hanc
ergo erit practica iſtius l.hec,quod ab initio nulla negatiōe pce-
dente,fideicommiſſarius deferat heredi iuramentū, ſi teſtator in
fide ſua poſuit quod daret ſibi tantū,nolens ſolēniter teſtari. Si
quidē heres iurauerit,erit ſecurus,ſed ſi recuſauerit, tūc agitur
contra eū condictiōe ex lege iſta,ꝛ cōdictione ex dicto §.fi. Inſt.
3 eo.†No.multū iſtā lec.quod quādo teſtator noluit ſolēniter teſta
ri,ſʒ cōmiſit de fide heredis,heres tenetur ad preſtationem illius
legati ciuiliter ꝛ naturaliter,vt vides. Inter iſtas duas lec.eſt dif
ferentia,q2 in prima heres cogitur in penā ſuam,ꝛ ſic in iponen-
da ratione legis falcid.alijs legatarijs hoc non imputaret̃.l.cum
pater.§.j.ff.ad l.Falci.Et in ſecunda non eſt in penā, ꝛ ideo debet
in cōputatiōe falcidie alijs legatarijs imputari.Alie ſo.ſunt truf
fe.Venio ad ſecūdā partē,ꝛ opp.ꝙ nemo poſſit eſſe teſtis in cauſa
propria,nec iudex,vt ſ.de teſti.l.omnibus.ꝛ ne qs in ſua cauſa.l.
j.Sol.hic improprie dicit̃ iudex ꝛ teſtis.Venio ad tertiā partem,
ꝛ primo aſſumo finē noſtre legis,ꝛ opp.quod quis non priuet̃ to-
ta hereditate,vt l.ſi quis in ſuo.ff.de inof.teſt.Sol.Multe ſolutio
nes dant̃ in hac gl.Illa eſt vera quod ibi loquitur in caſu ſpecia-
li,in quo habet locū pena certa ibi ſtatuta,hic loquitur vniuerſa
liter.Quero q̃ ſunt iſte ll.antique que priuant illum qui nō implet
volūtatē defuncti omni loco.Certe neſcio iſtas ll.de iure antiquo
niſi de lucro ob hoc relicto.Si enī aliquid relinquit̃ alicui, vt ge-
rat tutelā,vel aliud ſimile faciat ſi iſtud non facit,perdit lucrum,
vt vidiſtis ſ.de leg.j.l.pen.Probatur in l.Meſennius.ff.de excu.tu.
d cū l.ſeq.ꝛ de leg.j.l.etiam ſi partis. cum ſi. Hodie vero hic eſt ali-
ter declaratū per aut.hoc amplius quam ſtatim videbitis.Que-
4 rit gloſſ.de vna queſtione ſubtili,†vtrum teſtamentum nuncupa-
d tiuum poſſit probari per inſtrumentum.ꝛ opi.ſunt inter Ioan.ꝛ
Azo.Breuiter opin.Jo.eſt a conſuetudine approbata,quod nū
cupatiuum teſtamentum probetur per inſtrumentum,Dy.dt,ꝙ
etiam de iure,opi.Jo.eſt vera,quod ſatis poteſt ſuſtineri,arg.l.ſi.
ꝛ aut.ibi poſite,ſ.ſi cer.pe.Facit ad hoc,quod habuiſtis in l.j.ſ.
5 de teſt.†vltimo hec lex ſecundum ſecūdam lec.quam ſ.poſui,facit
e in arg.[e]ad queſtionem illam,de eo,qui iuſſit preſtari omnia illa,q̃
continentur in ſchedula,quam reliquit apud guardianum fratrū
minorum,cum enim noluerit ſolenniter teſtari,videtur velle,quod
illa debeantur. Iſtam q.diſputauit do. Jac.de Belui.ego tetigi in
l.ſi ita ſcripſero.ff.de condi.ꝛ demon.ꝛ tangitur in l. heredes pa-
lam.de teſt.in fi.ꝛc.

ADDITIONES.

a AND.BARB. ¶Queſtionē.Et ſm iſtam lec.determinantur om
nes ll.mundi,diſponentes ꝙ nemo pōt facere ꝙ leges in ſuo teſta
mento non ſeruentur,ꝙ vbi voluntas non eſt ſolennis,ex ea nihil
debetur,etiam ſi ſit relictum ad pias cauſas,cū ſaltem tunc req-
ratur preſentia duorum teſtium,vt ſ.co.l.ſi veritas,ꝛ l.ex teſtamē
to,l.nemo pōt.de leg.j.limita ſecūdo.ff.de teſt.l.codici. §.fi. de leg.
ij.ꝙ omnia predicta vendicant ſibi locuz,niſi teſtator noluerit di
ſponere ſolenniter,ſed ſuam intentionem puram ponere in volun
tate heredis,q2 tūc heres obligatur hac voluntate non ſolenni,ꝙ
eſt no.dignum.Et Allego hanc l.pro ſingulari,quod de iure ciui
li non dicitur decedere inteſtatus,qui vltimam ſuam voluntatem
committit in alterius diſpoſitionem expreſſam.Non credo eſſe ali
bi,doc.aduerterunt ſecundum vnā lec.ꝛ ideo male dicunt ad cap.
cum tibi,quod ſecus eſt de iure canonico,vt hic.
ALEX. ¶Queſtionē. No.iſtā lec.ſi.ꝛ vide no.p Bar.in l.nemo.
in prin.de leg.j.q dat aliū itellectū ad l.iſtā,ꝛ ibi p Im.ꝛ adde bar.
in l.poſt legatū.in prin.ff.de his q.vt ind.in ver.itē oppōi.de hoc.
b ALEX. ¶Scđa ibi cū ipſe,ꝛ pro intellectu iſtarū lecturarum ſu
mas cōcluſionē,aut heres a principio cōfitet̃ relictū,ſʒ vult ſe tue
ri ex inutili volūtate,ꝛ pōt,ꝛ tenet̃ fideicōmiſſarius ſeu legatari⁹
probare ſolēnitatē voluntatis,Aut a principio negat eſſe relictū
de nū delato ſibi iuramento iurat,ꝛ confitetur ſibi relictū eſſe, ſed
vult ſe tueri ex inutili voluntāte,ꝛ nō pōt in odiuz negantis.Hec
habentur ex gl.hic in ver.ſubire.in vlt.ſol.ꝛ inſt.co.§.ſi.quādo te
ſtator noluit ſolēniter teſtari,ſed ponitur in f.de heredis,tūc nul-
lo caſu poteſt heres ſe tueri ex inutili voluntate,cum teſtator no-
luerit ſolenniter teſtari.Ad hanc lect.glo.vide Pau.de Caſ.hic.
c ALEX. ¶Sed practica.No.practicā huius legis,no.ad quē vi
de,ꝙ no.Bar.alias Bal.in l.ex hac ſtipulatione.ꝛ ꝙ ibi dicit̃.ff.de
dona.Et ad hoc vide quod no.Bal.in l.actor in prin.ſ.de proba.
Et hanc materiam huius legis diffuſe examinat Ja.de Bel.hic.
f ALEX. ¶Teſtamentū nuncupatiuū.Vide no.in l. heredes pa
lā.ff.de teſt.p Bal.poſt Bar.in l.j.in ix.q.ſ.de teſta.vbi idē tenet.
g ALEX. ¶Facit in arg.Et Vide Bar.in auth.qđ ſiue.ſ.de teſt.
ꝛ Bar.in l.ſi ita ſcripſero.de condi.ꝛ demon.ꝛ ibi vide Imo.

AVTHENT.

2 ¶ Tempus,quod habet heres ad implendam voluntatem de
functi quando incipiat currere.
3 Heres monitus a iudice implere voluntatem defuncti,qua pena
puniatur,ꝛ que monitio requiratur.
8 Agens condictione ex hac lege debet primo preſtare cautionem
de implenda voluntate defuncti.

a HOc amplius.[a] Iſta eſt no.aut. valde,ꝛ
ideo bene no.cā.Oppōi
tur hic ꝙ ſubſtitut⁹ admittit̃.Cōtra.ſ. de imp.ꝛ alijs
ſubſti.l.poſt aditā.Solu.hic nō admittitur ſubſtitut⁹
ex vi ſubſtitutionis,ſed admittit̃ ex vi iſtius cōſtitutionis condi
b ctione ex hac l.Secundo oppo.[b] ꝙ de ordine non curatur,vt l.nec
1 enim.ff.de ſol.Sol.†Quādo voluntas diſponētis eſt certa,nō cu
ramus.de ordine,ſed qñ eſt dubia, ita loquit̃ hic. Primo quero,
quid eſt hoc dictū,iudicium defuncti lege non repreſentatū.Dic
2 vt in gl.Quero†ſecundo,quando incipiat currere tempus poſitū
in hac cōſtitutione.Gl.dicit ꝛ etiaz tex.a die monitionis facte p
iudicem,vt hic,ꝛ in corpore vñ ſumitur.ꝛ iſtud videtur verū.Cō-
3 tra hoc opp.ꝛ videt̃†ꝙ nominatus a iudice negligens.puniatur
pena dupli,nō in amiſſiōe totius hereditatis,vt inſti.de act.§.itē
miſta.de obl.que ex quaſi contractu na.§.fi.Item videtur ꝙ non
ſufficiat vna monitio,ſed requirant̃ due,vt in auth.de eccl.ti.§.ſi
quis autē.ꝛ aut.licet.poſita ſuper l.nulli.ſ.de epi.ꝛ cle.Sol. Ad-
uerte,rogo te,aut loquimur in relictis ad nō pias cauſas,ꝛ loquit̃
hec aut.Aut in relictis ad pias cās,ꝛ tūc aduerte.Aut qs vult
niti negatione ſola,in qua heres ſtetit vſque ad ſententiā,tūc he
res punietur ſolum pena dupli,vt inſti.de ac.§.itē miſta.de obli.
q̃ ex quaſi cōtractu naſcun.§.fi.Aut quis vult niti cōtra heredē
ex negligentia tm̃,non ex negatione,tunc aut negligētia commit
titur minori tempore quā ſit annus , ꝛ requiritur trina monitio
vt in d.aut.lʒ.ꝛ in corpore vnde ſumitur.Aut fuit negligēs p an
num,ꝛ tunc ſufficit vna monitio.Caſus eſt iſtius aut.poſſet etiaʒ
cōtra heredē exerceri remedium,vt interdicatur ſibi adminiſtra
tio bonorum hereditatis,vt in c.ſi hr̃des.extra de teſt.Quero,vt
c.ſ.hic,ꝙ non perdit bonorum ſubſidium,quid in eo,qui omiſit in
uentarium?Gl.tua dicit.idem dicemus in auth.ſed cum teſtator
4 j.ad l.fal.Querit gl.hic.†de exheredato,vtrum admittatur inter
venientes ab inteſtato.Dic ꝙ non,vt in gl.Itē an admittatur,vt
extraneus.Gl.videtur quod ſic.Doc.cōmuniter tenēt ꝙ nō,nec
etiam,vt extraneus poſſit admitti,ratione cōtrarietatis,q2 teſta
tor voluit ipſum hereditate eſſe priuatū.Habere ergo hereditatē
5 ꝛ priuari hereditate,iſta ſunt contraria.Expeditis †gl.circa iſtā
aut.quero,quid ſi perſone iſte,ad quas defertur hereditas,nolūt
eam,an remaneat hec hereditas apud heredes.Gl.videtur dice
re ꝙ ſic,q2 hoc conſtitutū eſt in penaz heredis.Unde non poteſt
hoc allegare in ſui fauorē.Ita no.in corpore vñ ſumitur hec aut.
de leg.j.l.ſi ſeruus plurium.§.j.ꝛ ita tenet Odof.ꝛ habetur de he.
c inſti.l.ſi quis ſolidū.Extra gl.† quero quid ſi teſtator dedit ſpe
6 cialem executorē ad ea,q̃ in teſtamento reliquit ,vtrum heres nō
implens incidat in penā huius conſtitutionis. Dico ꝙ non,tex.
expreſſus.in l.multa.in prin.de cond.ꝛ dem.Et pro hoc facit,quia
teſtator dando ſpecialem executorem,vr̃ voluiſſe ꝙ de hoc heres
ſe non intromittat,vt in auth.de eccl.ti.§.ſi quis aūt predicta ve
ra,niſi heres fuerit monitus a iudice,poſtquam primus executor
deſijt eſſe executor,renunciatione,vel morte, vel alio modo,tunc
* enim perinde eſt,ac ſi datus non fuiſſet.arg.pro hoc j.ti.j.l.ſi.§.ſi
7 ꝛ ſi qs.*†Quero,quis hʒ probare iudiciū non eſſe impletū,vtrum
d ille , qui agit ꝯ heredē negligentē condictione ex l.iſta.[d] an vero
ipſius intentio ſit ipſo iure fundata,ꝛ ille contra quem agitur de
bet probare ſe impleuiſſe,ꝛ breuiter ille,qui agit,dʒ probare
e negatiuam.[e] vt no. Inno.in ſimili extra de accuſ.c.ſuper his.per
Cy.in.l.ij.ſ.de iure emphy.Probabitur autem iſta negatiua per
exploratores,qui interrogabūt hos,quibus erat relictum,vel iu
dex mittet aliquos ad explorandum an eis ſit ſolutū vel non,quod
explorabit ab eis,qui veriſimiliter ſcire dicūt,vt l.hoc iure.de ver.
obl.ꝛ ibi hunc paſſum de probatione iſtius negatiue plene exami
8 naui.Itē memētote,†cum agetis condictione ex hac auth.quod
ille

ille qui agit, debet primo preſtare cautionem de implendis his, q̄ teſtator iuſſit, alias non poſſet obtinere, vt hic, ⁊ in corpore, vñ ſumitur, vbi clarius eſt. Ultimo † quero, heredes diuiſerunt hereditatē, ⁊ renūciauit alter alteri, omni iuri, ꝙ hʒ, vel habere poſſit in parte alterius, vtrū ſi vnus ex heredibus eſt negligens, poſtea ſecundū formam iſtius auth. alter, cui defertur, an repellatur ex vigore pacti, vel renunciationis. Dico quod non: q2 iſta renunciatio non refertur, ad illud, ꝙ quis poſtea amittit culpa ſua, ⁊ negligentia, vt l. damni. §. j. ff. de dam. infect. ⁊ in l. qui Rome. §. duo fratres. ff. de verb. ob. ⁊ ibi plene dixi in iſta materia, ⁊ iſta omnia habui ſemel de facto, ſuper iſta auth.

ADDITIONES.

a AND. BARB. ¶ Hoc amplius. Et pro iſta auth. vide Bart. in conſ. cxxviij. inc. ſtatuto cōmunis. ⁊ in cōſ. cclxvj. inci. teſtator poſt inſtitutionē dixit, Si p̄dicta nō obſeruent̄, priuet̄ heres hereditate. Modo heres tenuit bona hereditatis, ⁊ anteꝙ̄ obſeruaret, eſt mortuus, an ſit priuatus hr̄ditate? Decidit ꝙ ſic, ⁊ vadit ad coheredes, vel inſtitutos, vide ibi, ⁊ vide eundē Bar. in conſ. inci. teſtator fecit certa legata. cxxv. vbi pulchre loquitur, ⁊ vide eūdē in conſi. xxxij. inci. ſtatuto cōmunis Gualdi, pro iſta aut̄. ⁊ an acuſetur heres propter executores datos in teſtamento, vide ibi.

a ALEX. ¶ Hoc amplius. In materia huius aut̄. qualiter puniatur heres, qui nō adimpleuit voluntatē defuncti, vide ꝙ no. xj. q. j. Silueſter. ⁊ c. ſi heredes. de teſt. ⁊ de voto. c. licet. Itē limita aut̄. iſtā, niſi preceptū teſtatoris pecuniarium non eſſet nullum reſpiciens cōmodū alterius. l. nō oportet. ⁊ ibi gl. ſ̄. de his qui. vt indi. Vide tamē hic Bar. cum gl. tranſiuit ibi But. niſi reſpiceret forte intereſſe anime teſtatoris. c. lʒ. de epi. ⁊ cler. Et de materia huiꝰ aut̄. vide per Bar. in cōſi. ſtatuto cōmunis Gualdi. ⁊ ibi colligit an requiratur monitio, vel iuſſus, ⁊ que ſit differētia inter iſta. ⁊ vide Ang. in corpore. ⁊ Pau. de Caſ. in cōſ. clxiij. ¶ Adde Bar. cōſ. inci. ſtatuto caſtri ⁊ plebis. ⁊ Bal. conſ. ccccxxvj. iij. vol. Et ibi an requirat̄ monitio, ⁊ an ſi heresꝰ veniat priuādus hereditate, an hereditas debeat applicari inſtitutis in re certa, cū hoc ꝙ petere poſſit, an vero ad illos, in quorūa fauore eſt apposita pena, ⁊ vide ēt per Abb. ad hāc aut̄. conſi. xl. ij. lib. ⁊ per Ro. conſ. ccccix. Ang. cōſ. clxviij. p Abb. cōſ. lviij. vbi dicit ꝙ annus datus ad exequēdū nō currit niſi negligētibus. ⁊ ad hāc aut̄. vide quod pulchre cōſuluit Ang. cōſi. clxix. P. PAV. P. ¶ Hoc amplius. Limita reg. hic poſitā, ꝙ heres non implēs voluntateʒ defuncti priuatur hereditate, vt ſolū procedat qñ eſt preſſus facere aliquid ꝙ concernit commodum pecuniariuʒ alicuius, alias ſecus. gl. eſt ſing. in l. non oportet. ſ̄. de his quib. vt indig. que tamen limita, vt ibi per Pau. ⁊ Moder. hic ex verbis quorū habes etiam aliā limitationē. vide Mod. hic qui limitant, ⁊ quādo hereditas eſt lucroſa, ſecus ſi damnoſa. Itē de materia ⁊ an applicetur talis hereditas, vide do. Franc. conſi. lxvij. vbi etiam ponit an ⁊ qñ, ille qui venit cōtra voluntatē defuncti, nō ſolum priuetur parte ſua ibi relicta ſed etiam fideicōmiſſo relicto in parte alterius, qui ſimiliter cōtrauenit volūtati defuncti. ⁊ ibi etiā in fi. dicit ꝙ non requiritur monitio epiſcopi p ſuas cōſtitutiōes ſynodales monere exequutores exequātur vltimas volūtates, ⁊ de predictis, ⁊ an ⁊ qñ interpellatio, vide Bar. conſi. xxviij. Itē an pupillus ⁊ ignorans excuſentur ab hac pena priuationis etiā quādo teſtator expreſſe priuauit in teſtamēto, vide Pau. de Ca. conſ. xx. vbi etiam ponit an ⁊ quando lapſus termini expreſſi in teſtamēto conſtituat grauatū in mora ⁊ de effectu huius monitionis. ⁊ an ⁊ qñ ſuper ea requiratur pronunciatio, ⁊ multa alia de materia vide Pau. de ca. conſ. iiij. ⁊ conſ. lix. ad fi. vbi dicit quod annus nō currit niſi negligētibus. Ideo ſi aliqs ex aliqua iuſta cā impeditus non exequatur, nō incurrit has penas. Item quod ignoranti non currat tēpus, ⁊ quid ſi quis ſit iuſſus aliquid facere intra certū terminū a die mortis, ſubintelligat̄ adite hereditatis, vide Ro. conſi. ccccix. in j. dub. Item circa illud quod dictum eſt ſ̄. an ſufficiat monitio generalis epiſcopi ad incurrendam penam huius auth. vide late Barb. in c. nos quidē. extra de teſt. vbi etiā alia de materia, ⁊ aliqua ibi. ⁊ de monitione vide eundeʒ in c. tua nobis. prope fi. eo. ti. Item ꝙ quilibet poſſit petere, vt legata pia executioni mandent̄ vide Barb. in c. ſi heres. de teſt. ⁊ poſtea an qñ iudex eccleſiaſticꝰ poſſit ſe intromittere de legatis nō pijs ⁊ multa alia in materia, ⁊ per eundē in c. tua no. ⁊ eo. ti. ⁊ ad illud de monitione generali an ſufficiat, vide quod dicit Com. cōſ. xij. in ij. du. vt habes ad Bart. in l. alio. de alimen. ⁊ ciba. leg. circa fi. apoſt. Itē circa materiā huius aut̄. quomodo requiritur monitio, ⁊ quid ſi tēpus faciendi expreſſuʒ a teſtatore, ⁊ multa alia vide per Barb. late cōſ. xxxij. in ij. volu. Item quod tempus poſſit prorogari ex cauſa ⁊ quedā alia vide per Abb. cōſ. xl. de quo infra. Item vide de materia omnino Barb. conſ. cxxxvij. alias cxxvij. de quo vide Ro. j. inc. ſtatuto cōmunis gene. vbi inter cetera ponit ſi ſtatutū dicat ꝙ lapſus anni habeat̄ pro interpel. quo ad incurrēdas penas huius aut̄. nec ob monitionē adeat, nihilominus heres nō incurrit penā niſi anno elapſo, patet primum vt per eum, ⁊ ibi etiaʒ quod ſi ſint deputati executores an heres eximit̄, ⁊ ꝙ debet ſeruari negatiua. ſ. nō impleta voluntate defuncti per allegantē, ⁊ quedam alia, vt per euʒ ⁊ pena huius auth. etiā locū habet in legatario ſi facta monitione non obſeruat voluntatem, vide Alex. in l. ſed legatarius. ad fi. C. de leg. Adde Bar. in l. poſt legatum. §. j. de his quib. vt indig. ⁊ circa illud conſ. Bar. cxxxvij. vide omnino Ro. conſ. cxxviij. Itē quod vbi tempus eſt prefixum a teſtatore cuʒ priuatione, non requiratur alia monitio, nec etiam reſtituatur in integrum minor vel eccleſia, vide Barb. conſi. xxxij. volu. iij.

b ALEX. ¶ Secundo opp. Ad intellectū horū, vide hic Bal. late proſequentē, ⁊ vide Mod. Inſt. de act. §. ex maleficijs. circa fi. ⁊ vtrum ſufficiat vna monitio. vide gl. in corpore, de her. ⁊ fal. §. ſi qs autē nō implēs. que incipit. ſ. ſemel, ⁊c. quā alleg. Bal. in l. qui crimē. in viij. q. j. qui accu. poſ. ⁊ ꝙ pro negligētia, de qua hic, in aut̄. hac nō perdat̄ legitima. ⁊ iſta eſt no. gl. hic, ⁊ doc. in c. ſi heredes. extra de teſt. ⁊ gl. in ver. expedit. Adde ꝙ de hoc eſt gl. no. in l. ea ſola. ff. de reg. iur. quā alleg. Bal. in l. eam. ſ̄. eo. itē adde, ꝙ iſte heres negligēs nō deſinit eſſe heres, ſi hoc eſſet ſibi dānoſuʒ. ſ. habere hr̄ditatē. Ita no. voluit Pe. de Anc. in c. intelleximus. de iudi. Facit l. ſi qs inſolidū. ff. de her. inſt. ⁊ ibi hoc expreſſe Bar. ⁊ Im.

c ¶ Extra gl. Adde ꝙ dictum Bal. eſſet verum quando heres nihil facere poterat ſine executore, vt q2 precepto erat incertū declarandū per executorem, puta ꝙ diſtribueret̄ inter pauperes arbitrio executoris. Si autē erat incertū poterat heres exequi, ⁊ executorē preuenire. l. ſi libertus ſub cōditione. §. j. de bo. lib. punitur pena huius aut̄. ſm ipſum Bal. quē. Pau. de Caſt. ſequitur.

* CLAVD. DE SEISS. ¶ §. ſed ⁊ ſi quis. An autē ſi relictuʒ eſt a teſtatore factū nō reſpectu oneris iniuncti, puta officij, legatario impoſiti, an priuetur relicto ſi non acceptat officium, vide Bar. in l. j. ff. de leg. ij. ⁊ alios poſt eum maxime Alex.

d ALEX. ¶ Ex lege iſta. Adde Bar. in l. hoc iure. in fi. ff. de verb. obli. ⁊ vide late Bar. in l. in illa. ff. de ver. obli.

e P. PAV. P. ¶ Iſtā negatiuā. Contrariū tenet Bal. conſi. xciij. in iij. vol. ſed ad Bar. tenet Pau. de Caſt. conſi. xx. ad fin. ⁊ doct. hic.

Communia de legatis, & fideicommiſsis, & de in rem miſſione tollenda. Rub. XLIII.

¶ Continuatio ponitur in glo. q2 dictum eſt ſ̄. de leg. ⁊ fideicom. ſingulariter, verum quia hodie legatarij ⁊ fideicommiſſarij ſunt equaliter equati, ideo ponitur. hic titu.

LEX I.

1 ☞ Pro legatis ⁊ fideicomiſſis competunt tres actiones, ſi natura rei legate hoc patitur.

2 Legatarius particularis quando detrahat Falcidiaʒ, quod nō eſt ex perſona ſua.

3 Ille, cui aliquid commodi affertur, quando poſſit onere fideicommiſſi grauari.

4 Res heredis quando ſint obligate pro legatis.

a Cum hi.[a] Reiectis legādi varietatibus p legato competūt tres actiones,[b]
b ſcilicet perſonalis in rem ⁊ hypothecaria, in rebus tantum, que a teſtatore ad grauatum perueniūt. h. d. Diuiditur in partes quinque. Primo ponit proemiū. Scdo ponit ſtatutū. Tertio ponit rationē ſui ſtatuti. Quarto ſuū extēdit ſtatutū ad certas perſonas, a quibus relinquit̄. Quinto reſtringit circa res, in quibꝰ hypotheca cōcedit̄. Scda ibi, omnibus vero. Tertia ibi, cū enim. Quarta ibi, ⁊ hoc diſpoſuimus. Quinta ibi in omnibus aūt. Ad euidētiā debetis ſcire, primo ꝙ antiquitus erat quedā differētia in modo legādi, aut enim relinquebatur per ſinendi modū, aut p alios modos, vt hic dicit̄ in ſecūda gl. Itē debetis ſcire, ꝙ antiquitus pro legato nō cōpetebat rei vendi. Pro legato eñ primo fiebat miſſio in rē, hoc eſt, in rei poſſeſſionē. Hoc p̄miſſo ſatis patet caſus in prin. prima pars nō hʒ cōtraria. Veniamus ad ſecundā opp. ⁊ vr̄ ꝙ omnia legata non ſunt exequata. Nā legata ad pias cauſas differūt ab alijs, vt inſti. de act. §. itē miſta. ⁊ de obl. que ex quaſi cōtra. §. fi. Sol. Hic ponit genera ſingulorū nō ſingulis generū, quaſi dicat, omnia genera legatorū, ſiue per vendicatione, ſiue per ſinendi modū, ſiue alijs generibus legatorū, exequata ſunt non aūt exparat omnia legata ſingularia: nā quedā differūt inter ſe, vt ſ̄. vidiſtis. Itē opp. q2 pro fideicommiſſis nō cōpetit vendicatio, niſi facta reſtitutiōe, vt l. facta. in prin. ff. ad Treb. ſʒ pro legatis cōpetit incōtinēti adita hr̄ditate, vt l. ſi tibi homo. §. cū ſeruus. ff. de leg. j. male ergo ðt. Sol. dicit gl. ꝙ hic equiparātur lega